

*** OCHOTNICZA *
STRAŻ * POŻARNA**

W LIPNIE

**50-LECIE DZIAŁALNOŚCI
POŻARNICZEJ
I SPOŁECZNEJ
STRAŻY**

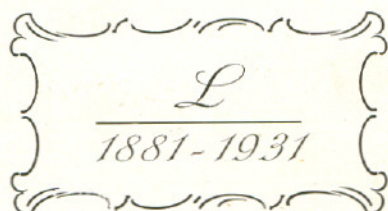

31/XXV

Ochotnicza Straż Pożarna w Lipnie

50 lat

działalności pożarniczej i społecznej Straży

Józefowi Kuko-
wemu w Drobku
-ofiaruję.

Władysław
Kukowski

Materiał zebrał i opracował
Zygmunt Uzarowicz
Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie

1931

Nakładem Zarządu Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie.

TREŚĆ:	<i>Str.</i>
1. Z. Uzarowicz. <i>W Dniu Jubileuszu. Słowo wstępne</i> .	3
2. <i>Aforyzmy i artykuły wstępne</i>	4
3. Z. Uzarowicz. <i>Z dziejów Och. St. Poż. w Lipnie. Kronika</i>	9
4. Z. Uzarowicz. <i>O sztandarze Straży</i>	24
5. A. Twardowski. <i>Wspomnienia z Obchodu Jubileuszu 25-lecia Straży Pożarnej</i>	26
6. J. Zaborowski. <i>Rok 1914–1915.</i>	27
7. St. Jabłoński. <i>Nasz dorobek</i>	30
8. A. Henel. <i>Finanse i skarbnicy Straży</i>	33
9. Z. Uzarowicz. <i>O orkiestrze Straży</i>	38
10. <i>Wykaz członków Zarządu i Sztabu w okresie 1881-1931</i>	39
11. <i>Spis członków Straży w Roku Jubileuszowym</i> . . .	41
12. <i>Ogłoszenia</i>	43

MATERJAŁY:

1. *Protokoły posiedzeń Zarządu Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie z lat 1881–1931.*
2. *Księga działalności Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie i protokoły posiedzeń Rady Sztabowej z lat 1911–1931.*
3. *Rocznik „Strażak” na 1883 r. (wydany staraniem J. W. K. Piotrków).*
4. *Akta O. S. P. w Lipnie z lat 1900–1931.*
5. *Księgi kasowe O. S. P. w Lipnie z lat 1881–1931.*
6. *Dowody kasowe O. S. P. w Lipnie z lat 1917–1931.*
7. *Rozkazy Naczelnika O. S. P. w Lipnie z lat 1922–1931.*
8. *Ęwidencja członków O. S. P. w Lipnie.*
9. *Akta miejskie, dotyczące wyboru członków Zarządu i Sztabu O. S. P. w Lipnie z lat 1908–1914.*
10. *Wspomnienia członków O. S. P. w Lipnie.*

W DNIU JUBILEUSZU.

Dnia 29 czerwca 1931 roku Ochotnicza Straż Pożarna w Lipnie obchodzi święto uroczyste — święto 50-letniego swego istnienia i działalności, jako instytucji społecznej niesienia pomocy swym bliźnim.

Półwiekowe istnienie Straży naszej — to wysiłek i praca pełna poświęceń i samozaparcia się szeregu obywateli naszego miasta — skierowana ku szczytnej idei miłości bliźniego. Tak jak życie jednostki — tak też i Straż nasza w tym zmaganiu się w walce o swoje istnienie przechodziła różne koleje losu. Przeżycia Narodu, kataklizmy dziejowe i burze społeczne w sposób mniejszy czy większy odbijały się na działalności tej placówki. Jednak dzięki wytrwałości i nieustrudzonej pracy jednostek, oraz dzięki poczuciu ich odpowiedzialności wobec społeczeństwa — Straż nasza, nie przerywając swej działalności, przetrwała lata wojny polsko-bolszewickiej, przykładając się zawsze, jako polska instytucja społeczna, do urzeczywistnienia idei naszej Niepodległości.

50 lat to szmat życia — to okres pełen przeżyć „górných i chmurnych“, pełen zmartwień, trosk i zwątpień — a jednak Straż nasza, pielęgnując pod mundurem Strażaka miłość Boga i Ojczyzny, miłość bliźnich i ideę poświęcenia się sprawie społecznej, przetrwała te przeciwności losowe i dotrwała półwiekowego okresu swego istnienia dlatego, że jej karnym, dobrowolnie zorganizowanym szeregiem przyświecała zawsze myśl wielka — szeregi jej służyły przykładem dyscypliny społecznej, a jej przywódcy krzewili wzniosłe hasła i idee.

Strażacy zawsze mieli w swej pamięci wielkie słowa poety Adama Asnyka:

„Kto się usuwa w ciszę i cień,
Ten się do żywych nie liczy“.

Zawsze pamiętali, że nie wolno się uchylać od pracy publicznej dla społeczeństwa i Narodu, dla Państwa. Oni zawsze uznawali jeden tylko nakaz — nakaz ofiarnej pracy...

Ileż to rozległ się głos trąbki lub zabrzmiał dźwięk dzwonu alarmowego, strażak rzucił swą pracę zawodową lub zrywał się ze spoczynku nocnego i śpieszył na ratunek mienia bliźnich...

A cóż miał za tę pracę, w której często narażał życie?... Nic! — oprócz poczucia spełnionego obowiązku wobec bliźnich...

To też w dniu 50-lecia O. S. P. w Lipnie składamy hołd tym tyciącom braci strażackiej, która w ciągu istnienia Straży zawsze służyła bezinteresownie społeczeństwu, pracując z pełną ofiarnością i poświęceniem się...

* * *

Ochotnicza Straż Pożarna w Lipnie wstępuje obecnie w nowy okres swego istnienia, z pełną świadomością przekracza ten próg dziejowy. Na tej nowej drodze, nie zadawając się osiągniętymi wynikami, mocą woli stalowej nadal potrafi wydobywać z siebie energię twórczą i wprowadzać w swe życie, w swe poczynania, coraz to nowe wartości... Bo pamięta, że, jak mówi poeta:

„Dość już długo — dość już długo   Czas uderzyć w strunę drugą —
Brzmiał na strunach wieszczów żal!   W czynów stal!   (Z. Krasicki.)

Straż rozumie, że potęgowanie spójności organizacyjnej i stały postęp sprawności strażackiej jest tym koniecznym warunkiem, bez którego nie można pomyśleć o skutecznej walce ze straszliwym żywiołem — pożarem.

Na zew trąbki alarmowej stanie zawsze nasz hufiec bojowy, by przeprowadzić walkę i w niej nie ulec, lecz zwyciężyć!

Nadal pamiętać będziemy o swych obowiązkach ofiarnej pracy dla społeczeństwa — nic nie zachwieje naszą karnością — nic nie przełamie naszego ładu wewnętrznego.

Naszej idei strażackiej, którą upromienia ciągła myśl o pracy dla dobra społecznego, nie zamąca nigdy waśnie i spory partyjne...

Zawsze stać będziemy na straży Niepodległości Polski, a dla Jej ugruntowania poświęcać się będziemy, pomnąc, że Polska powstała i Mocarstwową być musi!...

ZYGMUNT UZAROWICZ

PREZES ZARZĄDU OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ
W LIPNIE.

Ogólny widok miasta Lipna.

*Hasłem naszych straży ochotniczych jest:
gasić pożary materji i wzniecać ducha pło-
mienię.*

Stanisław Twardo

*Prezes Gł. Związku Straży Poż. R. P.
i Rady Związku Str. Poż. Woj. Warszawskiego.*

*Dzień obchodu pięćdziesięciolecia Straży, — to
dzień święta Tych, którzy swą pracą placówkę do
rozkwitu doprowadzili i z dumą spoglądają na
owoce swych wysiłków, a źródło otuchy dla tych,
którzy, służąc dobrej sprawie, mają ją nadal na
chwałę Rzeczypospolitej i pożytek bliźnim prowadzić.*

Inż. S. Waligórski

Prezes Zw. Woj. Warszawskiego.

*W niedawnej jeszcze przeszłości zrzeszone stra-
żactwo polskie, poza samarytańską swą działalno-
ścią, było źródłem hartu ducha narodowego i szkołą
społeczno-wojskową, przygotowującą zastępy świat-
łych obywateli do walki o niepodległy byt państwowy.*

*Dziś piękna w swej idei i świadoma swych sił
organizacja strażacka, jednocząc najlepszych synów
osiedli polskich, winna stać się dźwignią kultury,
postępu i dobrobytu w odradzającej się Ojczyźnie.*

Feliks Kawczyński,

Starosta Powiatowy

*Wice-Prezes Zw. Straży Pożarnych
Okr. Lipnowskiego.*

*Kocham ludzi i spieszę im zawsze z pomocą.
Rola lekarza jest więc zbliżona do roli strażaka —
jednakowo odczuwamy niedolę bliźnich.*

*Dr. Janusz Szymanowski,
Lekarz Powiatowy.*

KAZIMIERZ KELLER,

Prezes Związku Straży
Poż. Okr. Lipnowskiego.

PÓŁ WIEKU PRACY.

Trzy zadania mają — zgodnie z § 1 Statutu — Ochotnicze Straże Pożarne: 1. gaszenie pożarów, 2. przedsięwzięcie środków zaradczych, zmierzających ku zapobieganiu pożarom, 3. niesienie pomocy przy ratowaniu życia i mienia w czasie klęsk żywiołowych.

Szerokie są zadania Straży. W punkcie 1 i 2 ujęte są stałe obowiązki Straży, obowiązki powszednie, do których spełnienia organizacja pożarna powołana jest już z samej nazwy. W p. 3 ujęte są obowiązki strażaka w wypadkach klęsk żywiołowych. I ta ostatnia kategoria daje najbardziej szerokie pole do wielkiej pracy społecznej w dziedzinie niesienia pomocy moralnej i materialnej osobom i zbiorowiskom ludzkim, dotkniętym nieszczęściem. Czy to będzie powódź, czy trzęsienie ziemi, czy wybuch wulkanu, czy zasy pyłowe — wszędzie i zawsze musi spieszyć na pomoc druh-strażak.

Od powietrza, głodu, ognia i wojny wybaw nas Panie! Tak się modlimy w suplikacjach kościelnych, prosząc Boga o odwrócenie tych nieszczęść. Czy w wypadkach powszechnej epidemji (t. zw. „powietrza“) nie musi pośpieszyć z pomocą strażak czy to jako sanitariusz, czy jako grabarz, czy to jako inna siła pomocnicza? Czy w wypadku głodu nie musi strażak organizować stacji żywnościowych i docierać do głodnych, by ich nakarmić? Czy w wypadkach wojny nie musi strażak stanąć w pierwszych szeregach walczących z wrogiem lub jako stróż bezpieczeństwa publicznego?

Gdy w Portugalji podczas rewolucji w skutku walk ulice zamieniły się na pobojowiska, strażacy stanęli jako grabarze i ciała zabitych z ulic uprzętały celem pochowania ich w mogiłach.

Trudno przewidzieć wszystkie wypadki udziału strażaka w tego rodzaju pracach, to jedno można ogólnie powiedzieć, że strażaka nigdzie i nigdy zabraknąć nie może, gdy zbiorowisko ludzkie zagrożone jest nieszczęściem, bezinteresowna bowiem pomoc bliźniemu jest kamieniem węgielnym istnienia tej wielce pozytywnej i ideowej instytucji.

Dlatego też każdy strażak musi być ideowcem z natury swego powołania i konstrukcji duchowej. I już dlatego musi być ideowcem, że staje do szeregów jako ochotnik z wolnej nieprzymuszonej woli, a poza tem wszak tylko ideowiec gotów narażać swoje życie, zdrowie, mienie i szczęście własne i rodziny swojej dla dobra bliźnich.

Słusznie mówi Stanisław Szczepanowski, wielki nasz pedagog społeczny: „Człowiek jest dopiero człowiekiem, jeżeli żyje w służbie idei. Bez tego należy co najwięcej do bydła ludzkiego, choćby miał krew niewiedzieć jak niebieską i był ulepiony z niewiedzieć jak delikatnej marymonckiej mąki“.

Strażak jest człowiekiem w całym tego słowa znaczeniu, bo jest człowiekiem idei.

A następnie strażak musi być entuzjastą. Zapał swój do służby musi udzielać innym, nic nie tracąc ze swego zapasu entuzjazmu dla siebie, który to entuzjazm jest dla niego motorem wewnętrznym, poruszającym go w kierunku spełnienia szczytnych obowiązków, z miłości bliźniego płynących. Strażak, gasząc pożary prawdziwe, musi wzniecać w otoczeniu swoim pożar ognia duchowego, by rozpromienić serce bliźniego i powołać go w szeregi ochotników — społeczników, z entuzjazmem oddających swą pracę dla dobra ogólnego.

* * *

W dniu 29 czerwca 1931 r. przypada uroczystość jubileuszu pięćdziesięciolecia istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie.

50 lat — pół wieku pracy.

Uroczystość przypada w dzień św. Piotra i Pawła, najwybitniejszych apostołów chrześcijaństwa.

Spójrzmy retrospektywnie wstecz i zapytajmy się, czy jubilatka szła po linii zadań strażactwa, zakreślonych wyżej.

Z czystym sumieniem rzec można: tak! Co innego, iż były okresy większego lub mniejszego napięcia energii, entuzjazmu, pracy. Praca społeczna jest niby fala, co się podnosi i obniża. Ale praca ta stale miała jako podkład ideę bezinteresownej służby społecznej w imię miłości bliźniego, hasło zaś: „Czuwaj!“ było hasłem, którem kierowała się drużyna w swem gromadzkim życiu.

Nie tylko usta, lecz czynami strażacy lipnowscy stwierdzali wyznawanie zasady miłości bliźniego i zdawało się, iż poprzez cały okres pięćdziesięcioletniego istnienia powtarzali słowa swoich Wielkich Patronów — świętego Piotra: „A nadewszystko miejcie ustawiczną miłość jedni ku drugim: bo miłość zakrywa wielkość grzechów“ (L. II, IV, 8) i św. Pawła: „Gdybym mówił językami ludzkimi i anielskimi, a miłości bych nie miał, stałem się jako miedź brząkająca, albo cymbał brząający“. (L. do Koryntjan, XIII, 1, 2).

Życzyć należy czcigodnej Jubilatce w dniu Jej święta najpomyślniejszego rozwoju na przyszłość i rozszerzania zakresu pracy w związku z nowymi potrzebami życia i ogromnymi zdobyczami w dziedzinie techniki. Kto nie idzie naprzód, ten się cofa w tył.

Twórczy rozpęd niech przewodzi na przyszłość Czcigodnej Jubilatce, bo „przyszedł czas, że natchnienie musi być czynem, a czyn natchnieniem, bo w dziele Bożem, jak w piorunie, uderzenie jest jedno, między błyskawicą a ciosem nie masz rozdziału“ (Mickiewicz).

a dziełem Bożem jest praca dla społeczeństwa i Ojczyzny w imię zasad Miłości.

Twórczy i szlachetny rozpęd w pracy społeczeństwa zapewni Polsce osiągnięcie mocarstwowego znaczenia wśród narodów świata.

K. Keller.

Budowle — osiedla są naszym wielkim dobrem, przeto organizacje, powołane do ochrony tych osiedli, do walki z pożarem, zasługują na całkowite poparcie społeczeństwa.

Szczególniej gdy się nadarza 50-lecie istnienia takiej organizacji, w danym razie Straży Pożarnej Ochotniczej w Lipnie, okres czasu tak poważny, na który prawie mało jednego pokolenia, w dniu szczególnie tak uroczystym dla Straży, należy podnieść zasługi tych, co pracowali i już odeszli, i tych, co teraz tkwią na posterunkach, wszystkim w Straży, całemu zespołowi, całej organizacji wyrazić muszę życzenia doczekania drugiego 50-lecia dla bezpieczeństwa Lipna i okolicy, na pożytek Kraju.

K. Jurkowski,

Pow. Insp. Ubezpiecz. Wzajemn.

Jak moc niszcząca ognia tłumiona zostaje przez naszych dzielnych strażaków, tak też każdy z nas winien być strażakiem w dziedzinie ducha, by zalewać płomienie nienawiści i wzniecać ciche płomienie zgody, braterstwa i miłości wśród ludzi i narodów.

Ks. Eryk Buse, Pastor.

W dniu 29 czerwca r. b. Straż tutejsza święci pełne podniosłego uroku święto 50-lecia swego istnienia.

Gdy cofnę się pamięcią o ten okres wstecz i przebiegam myśląc te wszystkie krytyczne chwile, kiedy straszny żywioł ognia szalał w naszym mieście, niszcząc mienia jego obywateli oraz gdy odtworzę godną największego uznania ofiarności Jubilatki, z jaką przychodziła z ratunkiem niejednokrotnie zagrożonemu miastu i jego obywatelom bez różnicy wyznania i narodowości, to pozwalam sobie w dniu Jej święta, jako 72-letni obywatel tego miasta i przedstawiciel Gminy Żydowskiej, złożyć swoje uznanie oraz życzenia dalszej owocnej pracy.

P. Ferszt.

ubileusz, jaki obchodzi Ochotnicza Straż Pożarna miasta Lipna, święcąc 50-lecie swego istnienia, jest nie tylko Jej uroczystością, lecz świętem całego miasta, świętem wszystkich jego mieszkańców.

Straż Pożarna, powstała w okresie popowstaniowym, w tych czasach zwątpienia o losy Narodu Polskiego pod jarzmem niewoli moskiewskiej, była tym przybytkiem, do którego garnęły się zdrowe polskie dusze, krzewiąc kasło „do bronii!...” Tu wielu śniło piękne sny, tu wielu marzyło o Tej, co „nie zginęła i zginąć nie może...”

Straż Pożarna była tym ośrodkiem, w którym ogniskowało się życie społeczne: dawano przedstawienia amatorskie, urządzano koncerty, zabawy, posiadano bibliotekę itp.

Mimo szykan, Straż istniała... Nie dała się zrusyfikować przepisami normalnej Ustawy zaborczej z 1898 r., — nie dała zabić w sobie ducha polskiego... Przetrwali w Straży działacze społeczni, nie zważając na to, że uważano ich za nieprawomyślnych. Pomimo dławiącej polityki Hurki i Apuchtina, przetrwał w Straży duch niezłomny i wielki zapał...

Gdy nastaly czasy t. zw. wolnościowe i zmniejszyły się represje, Straż sprawiła sobie sztandar, który odtąd był nadzieją lepszej przyszłości...

Podczas wybuchu wojny światowej, podczas wojny światowej była organem bezpieczeństwa publicznego w mieście, — w okresie rozbrajania Niemców współdziałała z czynnikami niepodległościowymi, — dała z siebie wielu ochotników podczas wojny polsko-bolszewickiej, — w okresie najazdu bolszewickiego znowu sprawowała w mieście czynności organów bezpieczeństwa...

Przez wysoko utrzymaną godność strażaka — obywatela, przez swój wielki zapał i poświęcenie, zdobyła sobie Straż szacunek i miłość w całym społeczeństwie, pozyskała dla siebie pełne zaufanie. Strażak - Obywatel mundurem swym na piersiach stwierdził, że bierze odpowiedzialność nie tylko za całość mienia w mieście, lecz i za jego bezpieczeństwo.

Miasto może być spokojne, bo na zew trąbki alarmowej, zawsze stanie hufiec strażacki, każdej chwili gotowy do walki ze strasznym żywiołem — ogniem... Dzielny ratunek mienia bliźnich przed pożarem stwierdza dobitnie świadomość w Druhach — Strażakach, że pracą swą przyczyniają się do utrzymania większego dobrobytu i dobroku narodowego...

To też miasto, rozumiejąc ideologię Straży Pożarnej, zawsze jest gotowe okazywać strażactwu pomoc i współdziałać z nim, wzamian za usługi, jakie wyświadcza Straż przez swą ofiarną bezinteresowną służbę. —

Rada Miejska z r. 1928.

opuszczania miasta przez okupantów, podczas najazdu bolszewickiego — Straż, silna jednością, wykazała swą zdolność do podejmowania rzeczy wielkich: w dobie ogólnego zamętu i niepokoju, pod-

Rada Miejska i Magistrat m. Lipna.

(Uchwała Rady Miejskiej m. Lipna
z dnia 3 czerwca 1931 roku).

Dnia 29 czerwca 1931 roku uroczyste i radośnie załopocze sztandar Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie. W dniu tym Straż obchodzi Jubileusz 50-lecia swego istnienia. Żywiej biją tętnem wesela i radości serca wszystkich obecnych i b. członków Straży-Jubilatki.

Lat pięćdziesiąt temu, w dzień św. Piotra i Pawła powstała Straż Pożarna naszego miasta, — powstała w tym okresie, gdy wróg Ojczyzny naszej w żelaznych zaborczych szponach dźwignął kraj cały i tłumiał wszelkie przejawy naszego życia społecznego, — powstała, aczkolwiek jej dobroczynny rozwój był hamowany statutem i uzależniany od nieprzyjaznych ustaw. Ludzie dobrej woli z patriotycznym zapałem zorganizowali szeregi dobrowolnych obrońców mienia współbraci. Zabrzmiała polska komenda, odżyły tradycje polskiego żołnierza . . . Odtąd przez szeregi Straży przeszło kilka pokoleń wszystkich warstw miejscowego społeczeństwa, niosąc z dumą, wytrwałością i odwagą ciężar obowiązków Strażaka i składając niejednokrotnie ofiarę ze zdrowia i życia na ołtarzu pomocy dla dotkniętych klęską pożaru. Bezinteresowna, ofiarna ta pomoc, niesiona pod sztandarem strażackim, zawsze zasługiwała na wyróżnienie i należne uznanie u społeczeństwa.

Na prógu nowego okresu życia Straży, dajmy Jej bodźca do ofiarnej pracy na niwie pożarnictwa! Niech głębokie zrozumienie pracy Straży przez społeczeństwo natchnie Druhów-Strażaków do wyrobienia w sobie coraz to większych zalet strażackich: odwagi, bohaterstwa, rycerskości...! Miłość bliźniego, poświęcenie sił własnych dla dobra ogólnego, cechujące szeregi Straży, niech znajdą większe uznanie w społeczeństwie — a tem większą będzie ofiarność braci strażackiej!

Pamiętajmy, że Straż czuwa, gotowa na zew trąbki alarmowej stanąć w każdej potrzebie!

Dodajmy Jej otuchy — a tem świetniejsze będą wyniki Jej poczynań i pracy!

Komitet Obchodu Jubileuszu 50-lecia Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie.

Komitet Honorowy:

Starosta *Feliks Kawczyński*. Ksiądz Dziekan *J. Ryglewicz*. Ksiądz pastor *E. Buse*. Prezes Związku Straży Poż. Okr. Lipn. *K. Keller*. Prezes Sekcji Bezp. i Obr. Państwa Pow. K-tu Społ. *Wł. Drzewiński*. Prezes Pow. Fed. P. Z. O. O. *S. Grabari*. Inspektor ubezpieczeń *K. Jurkowski*. Przedst. Gminy żydowskiej *P. Ferszt*.

Komitet Obywatelski:

Prezydjum: Przewodniczący, Czł. Kom. Hon., Prezes Zw. Straży Poż. Okr. *K. Keller*. Wiceprzewodniczący, Prezes Zarządu Och. Straży Poż., Burmistrz *Z. Uzarowicz*. Skarbnik *A. Henel*. Sekretarz *K. Brązert*.

Członkowie Prezydjum: Instr. *I. Mirewicz*. Nacz. *C. Witecki*. *M. Kalksztejn*. *K. Kaman*,

Sekcja Finansowa: *J. Rogójski* - prezes, *E. Majeran* - wiceprezes, *A. Henel* - skarbnik, *J. Wieczorkiewicz* - sekretarz, *T. Bachman*, *L. Brązertowa*, *Z. Górecka*, *H. Jabłońska*, *A. Kwaśniewska*, *K. Kaman*, *H. Kramer*, *Fr. Lewandowski*, *I. Mirewicz*, *Ch. Mondral*, *Wł. Nowicki*, *Z. Paśniewska*, *Br. Paśniewski*, *J. Raniszewski*, *A. Sobiecki*, *H. Wandyczowa*, *J. Zaborowski*, *A. Zielonkiewicz*.

Sekcja Gospodarcza: *L. Kamiński* - prezes, *M. Wujcinska* - wicepr., *H. Strygnerowa* - wicepr., *S. Giblewski* - sekretarz, *K. Brązert*, *H. Gabryszewska*, *M. Giblewska*, *A. Gabryszewski*, *E. Henelowa*, *A. Henel*, *Z. Kellerowa*, *J. Kalkszteinowa*, *N. Kamanowa*, *R. Karasiewicz*, *M. Leśniewska*, *L. Lewandowska*, *A. Leśniewski*, *K. Raniszewska*, *J. Sworska*, *B. Sworski*, *W. Sieklucki*, *A. Twardowski*, *O. Uzarowiczowa*, *H. Wieczorkiewiczowa*, *C. Witecki*, *J. Wunder*, *A. Zielonkiewicz*.

Sekcja Kwaterunkowa: *W. Zdrojewski* - prezes, *B. Sworski* - wiceprezes, *W. Latowska* - sekretarz, *H. Karasiewiczowa*, *A. Kafarski*, *M. B. Lisicki*, *Dr. K. Maciejewski*, *Br. Paśniewski*, *Z. Sobiecka*.

Sekcja Techn.-Propag.: *L. Przemieniecki* - prezes, *Z. Uzarowicz* - wicepr., *St. Jabłoński* - sekretarz, *M. Dudziński*, *H. Ferszt*, *J. Górecki*, *L. Ilnicki*, *M. Kalksztejn*, *Por. A. Lamecki*, *M. Maciejewska*, *I. Mirewicz*, *K. Michałowski*, *St. Wysocka*, *M. Wysocki*, *A. Witosławski*, *B. Wolski*, *C. Witecki*, *M. Zielonkiewiczowa*.

Z dziejów Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie.

Do roku 1881. W pierwszej połowie XIX wieku i w latach następnych organizacja obrony przeciwpożarowej w mieście Lipnie, jak i w innych miastach b. Królestwa Kongresowego, opierała się na postanowieniu b. Namiestnika Królestwa Polskiego z dn. 15. czerwca 1819 roku. Właściciele nieruchomości obowiązani byli stawać do pożaru i na rewizje (lustracje) perjodyczne z końmi lub odpowiednimi narzędziami ratunkowymi, jak ręczna sikawka, wiadro, siekiera, bosak, drabina. Ponadto przed każdą nieruchomością od kwietnia do października winna była stać beczka z wodą. Akcją ratowniczą podczas pożaru kierował burmistrz miasta. Organizacja ta była wadliwą i nie dawała gwarancji należytej obrony miasta przed pożarami.

W 1879 roku powstała myśl utworzenia specjalnej organizacji, mającej za zadanie obronę mienia na wypadek pożaru. W tymże roku burmistrz miasta Józef Getz opracował „projekt zasadniczy organizacji Straży Ogniowej Ochotniczej dla miasta Lipna” i przedstawił go władzom do zatwierdzenia. Zatwierdzenie projektu i samej ustawy Straży nastąpiło w dniu 1 listopada 1880 roku.

Rok 1881. Z inicjatywy tegoż burmistrza zostało zwołane zebranie mieszkańców miasta do magistratu, na które to zebranie przybyli przedstawiciele władz rządowych, magistratu i znaczna liczba mieszkańców miasta. Na zebraniu przewodniczył burmistrz J. Getz. Postanowiono założyć Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej. Założycielami Towarzystwa byli: Wincenty Boguszewski, dr. Edward Budzyński, Jan Cafft, Deboli, Władysław Dudziński, Adolf Ehrenfeucht, Józef Getz, Otto Gutekunst, Wincenty Gójski, Franciszek Henel, Dydje Hernes, Ludwik Jaroszewski, Juljan Kowalski, Roman Kuśmierkowski, Franciszek Kotwicki, Dawid Kaufman, Feliks Kamiński, Józef-Jakób Lisicki, Władysław Lisicki, Stanisław Laskowski, Jan Leśnobrodzki, Juljusz Mozalf, Lewin Majeran, Sz. D. Mundsztuk, Wiktor Markowski, M. L. Opatowski, Franciszek Pstrągowski, Antoni Strygner, dr. Tymoteusz Stępniewski, Fryderyk Stoj, Karol Szpo-

tański, Mateusz Sobiecki, Aleksander Truszkowski, Gustaw Trenkler, Klemens Wojtkiewicz, Józef Woyczyński, Henryk Werner, Paweł Żukowski i inni.

Na czele Towarzystwa stała Rada Nadzorcza, która zarządzała wszystkimi sprawami Straży Ogniowej. W posiedzeniu Rady Nadzorczej brali również udział: naczelnik Straży, jego pomocnik, burmistrz, jako stały członek, i początkowo t. zw. członkowie honorowi Straży. Członkowie Rady Nadzorczej, naczelnik i jego pomocnik byli wybierani przez ogół Towarzystwa i zatwierdzani przez gubernatora plockiego.

Skład pierwszej Rady Nadzorczej stanowili: Jan Leśnobrodzki — prezes, R. Kuśmierkowski — skarbnik, J. Kowalski, L. Jaroszewski, A. Ehrenfeucht i H. Werner — członkowie, P. Żukowski — sekretarz Rady. Pierwszym naczelnikiem Straży został wybrany Antoni Strygner, a jego pomocnikiem — Wincenty Boguszewski. Straż czynna miała 3 oddziały: I — toporników, II — sikawkowy i III — beczkarzy, liczące każdy po 20 strażaków. Straż Ogniowa rekrutowała się przeważnie ze stanu rzemieślniczego, znaczny odsetek stanowili pracownicy umysłowi; z pośród żydów niektóre jednostki należały do Straży. Na czele oddziałów stali naczelnicy oddziałowi, wybierani przez ogół strażaków poszczególnych oddziałów i zatwierdzani przez Radę Nadzorczą na wniosek naczelnika Straży. Pierwszymi naczelnikami oddziałowymi byli: L. Jaroszewski — I oddziału, W. Markowski — II oddziału i W. Gójski — III oddziału. Straż odziedziczyła szczupły zasób narzędzi ogniowych, stanowiących własność magistratu, a przekazanych Straży: z liczby czterech sikawek jedna tylko, nabyta na krótko przed zawiązaniem się Towarzystwa, i 18 beczek dwukołowych drewnianych, mogły służyć do pożarów, reszta narzędzi, a zwłaszcza dwie sikawki, datujące swą służbę od 1802 roku, starego systemu, okazały się zupełnie nieużytecznymi. Fundusz Towarzystwa stanowiły początkowo dobrowolne składki i ofiary członków, a także dochody z różnych źródeł (zabawy, przedstawienia, koncerty), jak również zasitek z kasy

Grupa członków Straży z r. 1881.

Siedzą od lewej: A. Truszkowski, Wł. Lisicki, (. . . . .), Dr. T. Stępniewski,
K. Wojtkiewicz, (. . . . .), P. Żukowski.
Stoją od lewej: S. Szpotański, J. Jankowski, R. Kuśmierkowski, F. Fenske,
Gronkowski, K. Alifirenko, L. Chmielewski.

miejskiej, i z tych kwot nabyto dwie sikawki, oraz bluzy, pasy, topory i czapki (kepi) dla całej Straży.

W dniu 29 czerwca 1881 roku, w dzień św. Piotra i Pawła, odbyła się pierwsza uroczysta zbiórka całej Straży Ogniowej wraz ze wszystkimi członkami Towarzystwa Straży. Udano się na nabożeństwo do miejscowego kościoła parafjalnego, które odprawił proboszcz parafji lipnowskiej ksiądz kanonik Andrzej Płoski. Kazanie okolicznościowe wygłosił proboszcz parafji karnkowskiej ksiądz Maurycy Leonowicz. Po nabożeństwie Straż ustawiła się na cmentarzu przy kościele i poświęcenia jej dokonał ksiądz A. Płoski. Na uroczystości tej poza członkami Towarzystwa byli obecni przedstawiciele miejscowych władz rządowych i wojskowych, a także okoliczni ziemianie: Julian Czapski z Radomic, Roch Godlewski z Kłokocka, Tadeusz Goczkowski z Maliszewa, Jan Karnkowski z Karnkowa, Tadeusz hr. Miączyński z Wielgiego, Franciszek Ostrowski ze Złotopola, Karol Płaskowski z Głódowa i wielu innych. Uroczystość ta zgromadziła wielkie rze-

sze ludności miejskiej i wiejskiej. Dzień 29 czerwca 1881 roku uznano jako datę powstania Straży Ogniowej i odtąd corocznie w dzień św. Piotra i Pawła jest obchodzona przez Straż uroczystość rocznica założenia Straży.

Rok 1883. W 1883 roku na członków Rady Nadzorczej zostali wybrani: Dr. T. Stępniewski — prezes, R. Kuśmierkowski — skarbnik, K. Szpotański, J. Woczyński, Wł. Lisicki, J. Kowalski i J. Mozalf — członkowie, W. Gójski — sekretarz Rady. Dowództwo Straży stanowią: Dr. E. Budzyński — naczelnik, J. Mozalf — pomoc. naczelnika i A. Strygner — naczelnik taboru.

Pierwszem zadaniem nowej Rady Straży było wybudowanie przy istniejącej remizie miejskiej pomocniczej remizy na umieszczenie inwentarza Straży, przebudowanie remizy murowanej na teatr i wybudowanie gimnastyki dla ćwiczeń przygotowawczych Straży. Sprawa budowy remizy została zrealizowaną przez Henryka Wernera i Józefa Lisickiego przy współudziale Edwarda Błotnickiego

Grupa członków Straży z r. 1883.

Siedzą od lewej na II. stopniu: Gójski, H. Cywiński i Kasperowicz.

„ „ „ „ III. „ Wł. Lisicki i P. Żukowski.

„ „ „ wyżej: A. Truszkowski, F. Fenske, R. Kuśmierkowski i Gronkowski

i dzięki sfinansowaniu budowy przez prezesa Dr. Stępniewskiego w zastępstwie kasy Straży.

Jednocześnie prawie z powstaniem Straży utworzyło się stałe kółko amatorskie, dające w powstałym teatrze miejskim przedstawienia, z których połowę dochodu przeznaczono na Straż, a drugą połowę na progimnazjum. Inicjatorami założenia stałego teatru amatorskiego byli dr. Stępniewski i dr. Budzyński. Wszelkie niezbędne utensylja i przybory teatralne, potrzebne do funkcjonowania teatru amatorskiego nabył własnym kosztem ówczesny naczelnik Straży dr. Budzyński, od którego Straż nabyła takowe na własność, dzięki również sfinansowaniu kupna przez prezesa dr. Stępniewskiego w zastępstwie kasy Straży. Na posiedzeniu Rady Straży dnia 21 marca 1883 roku przystąpiono do zorganizowania IV oddziału Straży „z ludzi poważniejszych wiekiem i pozycją społeczną, a nie nadających się do funkcjonowania w innych oddziałach“, określając liczebność tego oddziału na 20 osób.

Organizacją oddziału zajęli się Lewin Majeran i Klemens Wojtkiewicz. W tymże roku przystąpiono do przeprowadzenia ulepszeń w Straży, biorąc wzory z istniejących już Straży Ogniwych: powiększono oddziały II i III — każdy do 30 ludzi, założono 4 dzwonki alarmowe na mieście wydano strożom nocnym 4 trąby — tuby, wprowadzono instrukcję dla Straży, zakupiono narzędzia i przybory strażackie, jak sikawka, rezerwuar, drabina, linki, węże i t. p. W tymże 1883 roku powstaje z inicjatywy Rady Straży orkiestra smyczkowa pod kierownictwem Teofila Szymańskiego, która to orkiestra grywa na przedstawieniach i zabawach strażackich. Rada Straży troszczy się o przesunięcie ze względów przeciwpożarowych budek chlebnych na środek rynku, aby nie tamowały wejście do żadnej z ulic. Wskutek wyjazdu z Lipna dr. Budzyńskiego obowiązki naczelnika pełni jego pomocnik Juljusz Mozal, a funkcję pomocnika powierzono Władysławowi Lisickiemu.

Lata 1884—1886. W 1884 roku Radę Nadzorczą Straży stanowią: dr. T. Stępniewski — prezes, R. Kuśmierowski — skarbnik, J. Woyczyński, K. Szpotański, W. Lisicki, W. Gójski — członkowie. Dowództwo Straży stanowią: K. Wojtkiewicz — naczelnik Straży, J. Mozalf — pomocnik naczelnika, Antoni Strygner — naczelnik taboru, Aleksander Kasperowicz — naczelnik I oddziału, Władysław Lisicki — II oddziału, Stefan Szpotański — III oddziału. Dawane przedstawienia i wydzierżawianie teatru jest poważnym źródłem dochodu dla Straży, która ma możność regulowania długów, zaciągniętych u D-ra Stępniewskiego. Główną pieczę nad teatrem przyjęli na siebie ówczesny naczelnik powiatu Deboli i jego pomocnik Chudzyński.

Incydent naczelnika Straży z wojakiem przy pożarze w Borku (1883 r.) i incydent Józefa Woyczyńskiego z pomocnikiem naczelnika powiatu przy pożarze w mieście (1885 r.) ustaliły należne kierownicze stanowisko dowództwa Straży podczas pożarów. Za odznaczenie się przy pożarze w mieście dnia 24 sierpnia 1885 roku otrzymali nagrody: W. Dudziński, Kilanowski, R. Kuśmierkowski, Wł. Lisicki i J. Jankowski.

Lata 1887—1893. W roku 1887 wybrani zostali na członków Rady: rejent Franciszek Kotwicki — prezes, Franciszek Henel — skarbnik, Stefan Szpotański — sekretarz, Józef Żołędowski, Fryderyk Stoj (ojciec), Józef Woyczyński, Roman Kuśmierkowski i Fryderyk Stoj (syn) — członkowie. Naczelnikiem Straży został Juljusz Mozalf, pomocnikiem naczelnika Antoni Strygner, dowódcą I oddziału Fryderyk Stoj (syn), dowódcą II oddziału Gustaw Stoj, dowódcą III oddziału Franciszek Henel. Nowy skład Rady i dowództwo Straży zajęli się w pierwszym rzędzie doprowadzeniem do należytego stanu taboru Straży, następnie uzbrojenia i umundurowania. Orkiestra amatorska przestała istnieć a instrumenty muzyczne i nuty Rada wydała prywatnym osobom (Ludomir Chmielewski i inni), które natomiast zobowiązały się grywać na przedstawieniach i balach, urządzanych na rzecz Straży i szkoły realnej, lecz orkiestry nie utworzyli i instrumenty zostały przez nich zwrócone Straży. Po dopełnionych wyborach na rok 1888 zatwierdzeni zostali na członków Rady: Franciszek Kotwicki — prezes, Franciszek

Henel — skarbnik, Dawid Kaufman, Iwon Zieliński, Gustaw Stoj i Władysław Dudziński; na naczelnika Straży — Juljusz Mozalf, a na jego pomocnika — Antoni Strygner. Dowódcami oddziałów zostali wybrani Fryderyk Stoj (I oddział), Gustaw Stoj (II oddział) i Władysław Dudziński (III oddział). W tym czasie powstała orkiestra strażacka pod kierownictwem Ludomira Chmielewskiego, który prowadził ją w ciągu kilku lat, a po jego wyjeździe z Lipna kierował orkiestrą Teofil Szymański. Z każdym rokiem Straż wzrastała w zasobność i narzędzia i czyniła postępy w organizacji.

Po dopełnionych wyborach na rok 1890 zatwierdzeni zostali: Franciszek Kotwicki (prezes), Franciszek Henel (skarbnik), Dawid Kaufman, Juljusz Mozalf, Fryderyk Stoj, Waclaw Wujciński i Józef Wunder (członkowie). Naczelnikiem Straży został Antoni Strygner. Dowódcą III oddziału na miejsce Władysława Dudzińskiego, który zrzekł się mandatu, został Jan Turalski. Prezes Fr. Kotwicki wybudowaną w parku miejskim w 1891 roku swoim kosztem „gimnastykę“ wraz ze wszystkimi przyborami oddał Straży Ogniowej.

W 1891 roku zostali zatwierdzeni do Rady Nadzorczej: Franciszek Kotwicki — prezes, Fr. Henel — skarbnik, D. Kaufman, Dr. Kamil Bereza, Klemens Alifirenko i Jan Szagun; naczelnikiem Straży został Ksawery Rogójski, a jego pomocnikiem — Jan Turalski. Dowódcami oddziałów zostali wybrani: A. Strygner (I oddział), J. Mozalf (II oddział) i K. Alifirenko (III oddział). W tymże roku został wyrestaurowany teatr miejski wewnątrz kosztem Straży, a zewnątrz kosztem kasy miejskiej. K. Rogójski dnia 15. 9. 1891 roku zrzekł się pełnienia obowiązków naczelnika, funkcję jego sprawował pomocnik Jan Turalski.

Po odbytych wyborach na rok 1892 zatwierdzeni zostali: na naczelnika Straży Juljusz Mozalf, na jego pomocnika A. Strygner; na członków Rady Nadzorczej Fr. Kotwicki (prezes), dr. K. Bereza, D. Kaufman, K. Alifirenko, Aleksander Truszkowski i G. Stoj. Dowódcami oddziałów zostali: A. Truszkowski (I oddział), G. Stoj (II oddział) i K. Alifirenko (III oddział).

Lata 1894—1900. Od 1894 roku zostaje prezesem Rady K. Rogójski, a skarbnikiem K. Alifirenko na miejsce zmarłego

Fr. Henla. Do 1894 roku prowadzone są protokoły Straży w języku polskim. Pierwszy protokół w języku rosyjskim jest z dnia 3. XII. 1894 roku („na żądanie władz“) i są w języku rosyjskim prowadzone do 1915 roku.

W 1896 roku zatwierdzeni zostali na członków Rady: dr. W. Ossowski (prezes), T. Piętka (zastępca prezesa), D. Kauf-

W obchodzie Jubileuszowym Straży Ogniowej w Płocku (1900 r.) brali udział naczelnik dr. J. Zalewski, jego pomocnik A. Strygner i dowódcy oddziałów — Truszkowski, G. Stoj i W. Wujciński.

W obchodzie Jubileuszu Straży we Włocławku (1900 r.) wzięli udział naczelnik Straży dr. J. Zalewski i jego pomocnik A. Strygner.

Korpus Straży Ogniowej z r. 1896.

man, A. Truszkowski, G. Stoj, i K. Alifirenko (skarbnik — sekretarz); naczelnikiem Straży został Lubomir Dmochowski a jego pomocnikiem A. Strygner. W 1896 roku sprawiono pierwszy sztandar Straży, lecz ten został zabrany Straży przez władze powiatowe.

W 1897 roku zatwierdzeni zostali: na naczelnika Straży — dr. Juljan Zalewski, a na jego pomocnika A. Strygner; na członków Rady: S. Czeliszczew (prezes), L. Dmochowski (zast. prezesa), D. Kaufman, K. Alifirenko, G. Stoj i J. Mozalf.

Od 1899 roku skład Rady stanowią J. Woczyński — prezes, A. Truszkowski, F. Stoj, W. Wujciński, J. Domke i K. Alifirenko — członkowie, J. Mozalf — gospodarz taboru, Wł. Lisicki — kasjer.

W 1900 roku została opracowana nowa instrukcja dla Straży i uchwalona na ogólnym zebraniu członków. Zwracano się do naczelnika powiatu o zwrot sztandaru, zabranego w swoim czasie przez władze.

Lata 1901—1904. Rok 1901 jest rokiem największego rozkwitu Straży: oddział I liczył 30 strażaków, a oddziały II, III i IV — po 40 ludzi. Dochód w 1901 roku wynosił 1006 rb. 22 kop., wydatki stanowiły 712 rb. 43 kop. Dochód w 1902 roku — 935 rb. 09 kop., wydatki 931 rb. 56 kop.

W 1902 roku została pobudowana przez zarząd miasta „gimnastyka“ w parku miejskim, służąca także dla ćwiczeń strażackich. Zarząd Straży również

przyczynił się do jej wykonania, przeznaczając na ten cel odpowiednią sumę.

W 1903 roku Radę Straży stanowią: J. Woyczyński — prezes, W. Lisicki — skarbnik, A. Truszkowski, J. Domke, K. Alifirenko, G. Stoj — członkowie; naczelnikiem Straży jest nadal Dr. J. Zalewski, pomocnikiem naczelnika A. Strygner, gospodarzem Straży J. Mozalf.

Lata 1905—1908. W 1905 roku skład Rady jest następujący: Józef Mańkowski — prezes, W. Lisicki — skarbnik, C. Arendt, W. Brodzikowski, R. Furmański i L. Dmochowski — członkowie; naczelnik Straży dr. J. Zalewski, pomocnik naczelnika — A. Strygner; gospodarz Straży — J. Mozalf, jego pomocnik — O. Gutekunst.

W dniu 29 czerwca 1906 roku przypada 25-letni Jubileusz założenia Straży, lecz, jak głosi protokół Rady Straży, z powodu różnych niesprzyjających okoliczności, został odłożony. W roku tym za-

mundury. Dnia 29 czerwca 1908 roku w 27-mą rocznicę założenia Straży (podczas Wystawy Rolniczo-Przemysłowej w Lipnie), obchodzono uroczyście odłożony w 1906 roku 25-letni Jubileusz założenia Straży. Straży czynnej wydano pamiątkowe znaki Jubileuszowe i odznaczenia za wysługę lat.

Lata 1909—1913. W 1909 roku skład Zarządu Straży stanowią: C. Arendt — prezes, Adolf Gajder — sekretarz, J. Szagun — skarbnik, K. Wańkowski i L. Bukowski — członkowie; dr. Grzywiński — naczelnik Straży, A. Gajder — pomocnik naczelnika, A. Strygner — gospodarz Straży, W. Majewski — zarządzający orkiestrą smyczkową, L. Ilnicki — kapelmistrz. Nabyto 3 dzwonki alarmowe i 2 sygnałówki, wyznaczono nagrody za pierwsze konie, dostarczone na alarm Straży. Za udział przy pożarze w dniu 2 lipca 1909 roku zostali odznaczeni: pomocnik naczelnika Straży A. Gajder,

Korpus Straży Pożarnej z r. 1909.

kupiono instrumenty muzyczne i stworzono na nowo orkiestrę przy Straży. Orkiestrą tą zarządzał Wł. Lisicki, a prowadził kapelmistrz Leopold Ilnicki.

W roku 1907 orkiestra została umundurowana. W tymże roku czyniono przygotowania do obchodu 25-lecia założenia Straży.

W 1908 roku sprawiono nowy sztandar Straży, na którym umieszczono jedynie wizerunek św. Florjana. Sztandar ten odtąd umieszczano u naczelników Straży. W tymże roku zakupiono pochodnie dla Straży i sprawiono letnie

członkowie Straży — Jan Drejer, Otto Kaman, Władysław Zielewicz, Waclaw Sikorski, Stefan Danielewski, Jan Gradowski i Konstanty Trocki. W tymże roku nastąpiła reorganizacja IV oddziału Straży i nowe dowództwo oddziału stanowili: M. Wysocki — naczelnik oddziału, I. Kaufman — jego pomocnik, dzieciętnicy: T. Ridel i I. Ziółkowski.

W 1910 roku ustanowiono funkcję adjutanta Straży i pierwszym adjutantem został mianowany przez naczelnika Straży Waclaw Sikorski. Dowódcami oddziałów zostali wybrani: L. Bukowski — I

oddziału, J. Szagun — II oddziału, W. Wujciński — III oddziału; zarządzającym orkiestrą został Fr. Owczarzewski. W tymże roku prezesem Straży został Roman Ostrowski ze Złotopola, zastępcą prezesa i skarbnikiem został wybrany K. Wańkowski, sekretarzem — L. Bukowski, gospodarzem Straży — M. Wysocki; na miejsce L. Bukowskiego zostaje dowódcą I oddziału Aleksander Henel, a na miejsce W. Wujcińskiego dowódcą III oddziału zostaje I. Ziółkowski. Na Zjeździe Ochotniczych Straży Ogniowych we Włocławku dnia 27 listopada 1910 roku Straż wzięła udział przez swych delegatów: pomocnik naczelnika A. Gajder, dowódca IV oddziału M. Wysocki i J. Kopcewicz. W 1910 roku nabyto 2 żelazne beczki, drabinę rozsuwaną i 12 wiader parcianych.

W 1911 roku zostaje naczelnikiem Straży inż. R. Strzałkowski a jego pomocnikiem i gospodarzem Straży — M. Wysocki, zarządzającym orkiestrą — L. Ilnicki, a jego pomocnikiem — Jan Orpikowski. Za prace przy pożarze w Złotopolu, dnia 16. września 1911 roku, zostali odznaczeni: Wł. Grochocki, I. Kaniewski, i St. Szczepankowski, a przy pożarze na rum. lipnowskich, dnia 26. września tegoż roku, odznaczyli się: Br. Żołędowski, A. Rumiński i L. Grabowski.

W 1912 roku sprawiono wóz rekwizytowy, który został wykonany przez J. Caffta z Lipna. Straż brała udział przez swych delegatów w Zjeździe Ochotniczych Straży Ogniowych we Włocławku w dniu 18 i 19 sierpnia 1912 roku. Naczelnikiem I oddziału został W. Sikorski, II oddziału — Br. Żołędowski i IV oddz. — J. Kaufman, a po nim — Witold Gąsiorowski.

Za prace podczas pożaru w mieście dnia 9 lipca 1912 roku zostali odznaczeni: J. Sarzało, G. Buchole, i A. Twardowski, a przy pożarze w Żuchowie dn. 12 sierpnia 1912 roku zasłużył na szczególne wyróżnienie Wł. Topczewski.

W 1913 roku prezesem Zarządu Straży jest L. Ficke, członkami — K. Wańkowski i W. Gąsiorowski, gospodarzem Straży — M. Wysocki. W tymże roku przebito trzecie drzwi w murowanej remizie i rozebrano część starej remizy, a na jej miejsce postawiono pierwszą wspinalnię dla ćwiczeń strażackich. Kierownictwo orkiestrą powierzono Br. Deduńskiemu, starszemu muzykantowi; wyremontowano instrumenty muzyczne, do-

kupiono 2 pochodnie i 2 dzwonki alarmowe. Dnia 14 lutego 1913 roku Straż Ogniowa wzięła udział w pogrzebie ś. p. Antoniego Strygniera, członka-założyciela i pierwszego naczelnika Straży: zwłoki zmarłego przewieziono na cmentarz na udekorowanym wozie rekwizytowym, a na grobie złożono wieniec od Straży Ogniowej. W 1913 roku ustanowiono w Straży 3-ch sygnalistów i wywiadowców konnych.

Rok 1914. Z chwilą wybuchu wojny światowej, wobec opuszczenia miasta przez władze, Straż Ogniowa objęła funkcje straży bezpieczeństwa wspólnie ze zorganizowaną strażą obywatelską pod kierunkiem powstałego Komitetu Obywatelskiego. Lipno, jako miasto nadgraniczne, znalazło się w tem położeniu, że władze rosyjskie opuściły miasto i jedynie podjazdy wojsk rosyjskich przybywały do miasta, jednocześnie również przybywały i podjazdy wojsk niemieckich i często były potyczki pod miastem lub nawet w samym mieście. Każdy z podjazdów po przybyciu do miasta każdorazowo polecał umieszczać flagę swego Państwa na gmachu Magistratu, zabraniając takową usuwać. Podjazdy wojskowe, zastając w mieście flagę Państwa wrogiego, nakazywały usunięcie natychmiast takowej, przyczem poszczególni dowódcy straży z tej przyczyny mieli stale nieprzyjemności, gdyż każda ze stron wojujących podejrzewała miasto i Straż o sympatje dla przeciwnego Państwa. Z tych powodów dowódca III oddziału A. Cafft został zaaresztowany i wywieziony do Rosji, a pełniący obowiązki naczelnika Straży J. Sarzało był w niebezpieczeństwie rozstrzelania go przez wojska niemieckie. Poszczególni strażacy, zajmujący posterunki w mieście, byli stale narażani na szykany, a nawet były wypadki pobicia strażaków na posterunkach przez podjazdy wojsk niemieckich i rosyjskich. W jednym wypadku po przybyciu większego podjazdu niemieckiego strażacy byli wzięci na zakładników i trzymanii przez cały czas pobytu wojska w mieście (B. Żołędowski, J. Raniszewski, S. Sobiecki i J. Domke).

Dnia 20. sierpnia 1914 roku, wobec chwilowego wyjazdu z Lipna M. Wysockiego, pomocnikiem naczelnika Straży został wybrany W. Gąsiorowski, który odtąd równocześnie pełnił obowiązki naczelnika, wobec wyjazdu z Lipna naczelnika inż. R. Strzałkowskiego. Funk-

eje gospodarza Straży pozostawiono nadal M. Wysockiemu.

Dowódcą IV oddziału został wybrany J. Domke. Na miejsce W. Sikorskiego, wskutek jego wyjazdu z miasta, dowódcą I oddziału został wybrany A. Henel. Wobec chwilowego wyjazdu z Lipna W. Gąsiorowskiego, obowiązki naczelnika pełnił Józef Sarzało, pomocnik dowódcy II oddziału. Od września 1914 roku, wskutek wyjazdu z Lipna trzech członków Zarządu i wywiezienia na zakładnika członka Zarządu K. Wańkowskiego, Zarząd Straży przerwał swe czynności, a funkcje zarządu pełnił Sztab Straży. Księgi kasowe, dowody i całą księgowość przekazano dowódcy I oddziału A. Henelowi, którego mianowano skarbnikiem Straży, upoważniając go do prowadzenia Kasy Straży. We wrześniu 1914 roku Komitet Obywatelski ustanowił etat 12 płatnych strażaków dla urzędzenia stałych dyżurów na mieście.

Łała 1915—1918. Od maja 1915 roku z powrotem pełni obowiązki naczelnika W. Gąsiorowski. Dowódcą IV oddziału zostaje E. Kukowski. Podczas pożaru na Borku dnia 27. września 1915 roku na szczególną pochwałę za gorliwą pracę i zabiegi zasłużyli: S. Jordan i J. Zaborowski, a podczas pożaru dn. 30 września tegoż roku na szczególne uznanie zasłużyli: A. Sawicki, M. Koprowski, A. Twardowski i J. Górecki. Funkcje dow. III oddziału pełni Władysław Dudziński, a po nim J. Sarzało, który jest jednocześnie pomocnikiem dowódcy II oddziału. Odezwą naczelnika powiatu lipnowskiego i rypińskiego z dnia 6 października 1915 roku został mianowany naczelnikiem wszystkich straży pożarnych w obydwu powiatach oberlejtant dr. Hofman, nadleśniczy. Na skutek jego zarządzenia, w styczniu 1916 roku Straż cała została podzielona na dwa samodzielne oddziały: każdy z dotychczasowych oddziałów podzielono na 2 części, a każdej tej części dano nazwę plutonu. Na czele nowego I oddziału stanął A. Henel, dotychczasowy dowódca oddziału toporników, a na czele II oddziału — B. Żołędowski, dotychczasowy dowódca oddziału sikawek. Oddział IV pozostał bez zmiany i obowiązany był stawać do pożaru w mieście. Obydwa samodzielne oddziały pozostały pod komendą jednego naczelnika, którego funkcje pełnił W. Gąsiorowski. W razie pożaru obydwie oddziały przybywały do remizy, natomiast do pożaru wyruszały

kolejno, i jeden zawsze pozostawał przy remizie. Celem skuteczniejszego spowodowania alarmu, w razie pożaru w mieście, zostało ustanowionych 6 stacji alarmowo-pożarniczych. Dnia 14 maja 1916 roku odbyło się Walne Zgromadzenie członków Straży, na którym dokonano wyboru Zarządu: Dr. Zalewski — prezes, J. Szagun i H. Czesławski — członkowie; pełnienie obowiązków naczelnika Straży poruczono nadal W. Gąsiorowskiemu. Wskutek zawieruchy wojennej i ogólnej nędzy w kraju, postanowiono nie urządzać w 1916 roku corocznie urządzonej zabawy z racji obchodu rocznicy założenia Straży.

W 1916 roku nabyto 2 żelazne beczki. Dnia 19 lipca tegoż roku odbył się w Lipnie pierwszy Zjazd Straży Ogniowych i przedstawicieli tychże Straży z powiatów lipnowskiego i rypińskiego. Podczas Zjazdu uczestnicy zwiedzili remizę Straży w Lipnie, a dr. Hofman wyraził uznanie i złożył podziękowanie za wzorowe utrzymanie narzędzi pożarniczych. Na pierwszym Zjeździe Straży Ogniowych Królestwa Polskiego, odbytym w Warszawie w dniach 7—9 września 1916 r., ze Straży Lipnowskiej wzięli udział H. Czesławski, członek Zarządu i E. Kukowski, zastępca dowódcy IV oddziału. Dnia 5 listopada 1916 r., z racji ogłoszenia „niepodległości“ Polski, komend. Straży Ogniowych, dr. Hofman, polecił Straży Lipnowskiej zebranie się na Nowym Rynku (obecnie Plac 11 Listopada) i winszował Straży niepodległości Polski, zachęcał do dalszej pracy i zapewniał o swej życzliwości i nadal. Dnia 23 listopada 1916 roku Straż brała udział w uroczystym nabożeństwie żałobnym z powodu zgonu wielkiego pisarza Henryka Sienkiewicza.

Na szczególne uznanie podczas pożaru w mieście dnia 14 kwietnia 1917 roku zasłużyli: J. Raniszewski, M. Koprowski, A. Insadowski, A. Sawicki, W. Czarnecki, A. Zaborski, J. Rozalski, J. Pietrzak, J. Służewski, Sz. Sobiecki, F. Gabryszewski, J. Domke, Fr. Hetke i J. Cichocki. W uroczystym obchodzie rocznicy Konstytucji 3-go Maja Straż wzięła udział w pełnym komplecie. Dnia 28 maja 1917 roku odbył się pogrzeb ś. p. Juljusza Mozalfa, jednego z członków założycieli Straży, b. naczelnika, gospodarza i członka Zarządu. Zwłoki zostały przewiezione na cmentarz na wozie rekwizytowym przy udziale całej Straży. W tymże roku przez Zarząd

i Dowództwo Straży został sprowadzony instruktor Straży Ogniowych celem fachowego ich przeszkolenia, ponadto zainicjowano urządzenie Zjazdu Straży powiatów lipnowskiego i rypińskiego, a także postanowiono założyć oddział Związku Florjańskiego w Lipnie. Dowództwo Straży stanowili: naczelnik Straży W. Gąsiorowski, gospodarz M. Wysocki, dowódca I oddziału A. Henel, II oddziału Br. Żołędowski, III oddziału J. Domke, IV oddziału E. Kukowski. Na ogólnym zebraniu w dniu 9 września 1917 r. na naczelnika Straży został wybrany Br. Żołędowski na miejsce W. Gąsiorowskiego, który wyjechał z Lipna, a na miejsce H. Czesławskiego został wybrany na członka Zarządu insp. K. Jurkowski, który został skarbnikiem Straży, przyjmując kasę od A. Henla. Funkcje sekretarza Zarządu powierzono M. Wysockiemu z pozostawieniem mu funkcji gospodarza Straży. Na temże zebraniu uchwalono wystąpić o przyznanie złotego medalu Br. Żołędowskiemu za długoletnią, nieskazitelną służbę w Straży i J. Sarzało za ofiarną pracę w milicji, której funkcje pełniła Straż Pożarna. Dnia 29 września 1917 r. Zarząd Straży powołał Komitet Organizacyjny Zjazdu Straży Pożarnych, na czele którego stanął K. Jurkowski. Na ogólnym zebraniu członków Straży dnia 7 października powiększono skład Zarządu o dwie osoby: ks. M. Serafin, który został sekretarzem Zarządu i kapelanem Straży i sędzia J. Mięśowicz. Pełniącym obowiązki pomocnika naczelnika Straży został J. Sarzało. W obchodzie uroczystości 100-letniej rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki, dnia 15 października 1917 r., Straż wzięła udział w całym swym komplecie. Dnia 16 października zrzekł się mandatu dowódca I oddziału A. Henel, a pełnienie obowiązków dowódcy tego oddziału powierzono J. Raniszewskiemu. W dniu 28 października 1917 roku odbył się zaprojektowany Zjazd Straży powiatów lipnowskiego i rypińskiego. Pełniący obowiązki pomocnika naczelnika Straży J. Sarzało podał się do dymisji, a na jego miejsce został wybrany J. Domke. Dowódcami oddziałów zostali mianowani: M. Koprowski — I oddziału, G. Bucholc — II oddz. i J. Kopcewicz — III oddziału.

Dnia 2 stycznia 1918 roku Straż wzięła udział w pogrzebie zmarłego ś. p. d-ra Juliana Zalewskiego, prezesa Zarządu i b. naczelnika Straży, i złożyła na jego gro-

bie wieniec od Straży. Prezesem Straży został wybrany sędzia J. Mięśowicz. W dniu 10 lutego 1918 roku otrzymali nagrody za wyróżnienie się i dzielną pracę przy pożarach następujący członkowie Straży: L. Giziński, J. Grudewicz, Gabryśzewski, F. Jabs, Jordan, Insadowski, M. Koprowski, Fr. Kalinowski, J. Kac, J. Pietrzak, A. Rumiński, J. Raniszewski, Sz. Sobiecki, A. Sawicki, T. Targański, Wróblewski, Wawrowski, J. Zaborowski. Na dowódców oddziałów zostali wybrani: L. Giziński — I oddz., S. Strygner — II oddz. i P. Janowski — III oddziału; adjutantem Straży został mianowany W. Turant. Kierownictwo nad nowopowstałą orkiestrą objął Józef Górecki, zarządzającym orkiestrą został mianowany J. Domke, pomocnik naczelnika. W tymże roku do kompletowano instrumenty muzyczne, do czego w znacznym stopniu przyczyniły się poszczególne osoby, bardzo życzliwe dla Straży, składając dobrowolne datki. Na miejsce L. Gizińskiego dowódcą I oddziału został A. Zielonkiewicz, a na miejsce S. Strygnera dowódcą II oddz. — Fr. Ciarkowski, a na miejsce P. Janowskiego dowódcą III oddz. — E. Zakrzewski. W zorganizowanych 8-dniowych kursach pożarniczych brali udział delegaci Straży.

Lata 1918 — 1920. W listopadzie 1918 roku podczas opuszczania miasta przez okupantów Straż pełniła obowiązki straży bezpieczeństwa, ustanawiając postępowanie na mieście i współdziałając z Polską Organizacją Wojskową.

Na walnym zgromadzeniu członków Straży dnia 4 maja 1919 roku zostali wybrani na członków Zarządu: dr. Ordyński — prezes, Br. Żołędowski, J. Sarzało, W. Kochowicz, W. Malanowski — członkowie. Na wice-prezesa powołano K. Jurkowskiego. Na naczelnika Straży został wybrany W. Kochowicz, a na jego zastępcę P. Janowski. Gospodarzem Straży na miejsce M. Wysockiego, który zrzekł się mandatu, został wybrany A. Zielonkiewicz, na miejsce ks. Serafina sekretarzem Zarządu Straży został J. Sarzało. Zastępca naczelnika Straży P. Janowski wkrótce zrzekł się mandatu. W obchodzie rocznicy wyjścia okupantów — Niemców z Polski, dnia 9 listopada 1919 roku, Straż brała udział wraz z orkiestrą. Na Walnym Zgromadzeniu członków Straży dnia 14 grudnia 1919 roku został wybrany na naczelnika Straży A. Henel, a na zastępcę

— E. Zakrzewski. Na stanowiskach dowódców oddziałów nastąpiły również zmiany.

Dnia 14 marca 1920 roku odbyło się Walne Zgromadzenie Straży, na którym, wobec konieczności rozwiązania T-wa Straży celem przejścia na nowy statut, postanowiono przekazać funkcje Komisji Likwidacyjnej Zarządowi Straży i do czasu zorganizowania się nanowo T-wa powołano pogotowie ratunkowe w składzie 3-ch oddziałów, każdy po 10 strażaków, pod dowództwem: I oddział — L. Giżińskiego, II oddział — A. Sawickiego i III oddział — A. Rumińskiego. W dniu 21 marca 1920 r. odbyło się zebranie mieszkańców miasta, na którym zostało nanowo zorganizowane T-wo Straży Ogniowej i przyjęto nowy statut Straży. W dniu 18 kwietnia 1920 roku odbyło się Walne Zgromadzenie członków Straży, na którym wybrano Zarząd Straży: dr. Ordyński — prezes, Br. Żołędowski — zastępca prezesa, A. Tański — skarbnik, Z. Uzarowicz — sekretarz, J. Sarzało, A. Zielonkiewicz, E. Kukowski i S. Wejchert — członkowie. Na naczelnika Straży wybrano A. Szostka, a na jego pomocnika — M. Byszewskiego. Na gospodarza Straży został wybrany A. Zielonkiewicz. Dowódcami oddziałów zostali wybrani: K. Brązert — I oddziału, B. Żołędowski — II oddziału i E. Zakrzewski — III oddziału. Wobec zrzeczenia się przez Br. Żołędowskiego godności wice-prezesa Zarządu, na jego miejsce dn. 24 maja tegoż roku wybrano J. Sarzało.

Wskutek wyjazdu z miasta w dniu 12 sierpnia 1920 r. władz i policji przed najazdem bolszewickim, Straż Ogniowa objęła pieczę nad utrzymaniem porządku w mieście, powierzając funkcję naczelnika St. Strygnerowi, wobec wyjazdu z Lipna naczelnika Straży A. Szostka i wstąpienia do wojska jego zastępcy M. Byszewskiego. Na adjutanta Straży został powołany Z. Uzarowicz. Pod kierunkiem Komitetu Obywatelskiego Straż wspólnie z Milicją Obywatelską ustanowiła stałe posterunki na mieście. Pierwszego dnia po wkroczeniu bolszewików komendant wojskowy miasta zarządził zbiórkę Straży i powierzył jej pełnienie nadal funkcji straży bezpieczeństwa wespół z wojskiem. W imię dobra społecznego Straż pełniła ten ciężki obowiązek, narażając się na szykany ze strony wyzutych ze wszystkiego bolszewików, lecz, dzięki Straży,

dzięki wybryki wrogiego żołdactwa zostały w niemalym stopniu ukrócone. Następnego dnia komendant miasta pozbawił Straż pełnienia obowiązków straży bezpieczeństwa, które to funkcje powierzył zorganizowanej czerwonej milicji. Po opuszczeniu miasta przez bolszewików, w dniu 20 sierpnia, Straż znowu pełniła funkcję straży bezpieczeństwa do czasu powrotu policji.

W dniu 18 września naczelnik Straży A. Szostek zrzekł się swego mandatu. Pełnienie obowiązków naczelnika powierzone początkowo K. Brązertowi, dowódcy I oddziału, a następnie członkowi Zarządu J. Sarzało. Dowództwo nad oddziałami zostało powierzone: L. Romańskiemu — II oddział, Z. Uzarowiczowi — III oddział, a W. Jaworskiemu — IV oddział.

Lata 1921—1923. W dniu 22 maja 1921 roku na miejsce ustępujących członków Zarządu d-ra Ordyńskiego i S. Wejcherta zostali wybrani A. Sobiecki i W. Witecki, na naczelnika Straży został wybrany S. Woropaj, na gospodarza — J. Domke. Prezesem Straży został J. Sarzało, wiceprezesem — W. Witecki, skarbnikiem — A. Tański, sekretarzem — Z. Uzarowicz. Dowódcami oddziałów zostali wybrani: K. Brązert — I oddziału, L. Romański — II oddziału i Z. Uzarowicz — III oddziału.

Z powodu wyjazdu z Lipna J. Domkego, gospodarza Straży, dnia 17 stycznia 1922 roku pełnienie obowiązków gospodarza powierzono A. Zielonkiewiczowi; na miejsce członka Zarządu A. Tańskiego, który wyjechał z Lipna, wszedł z zastępstwa A. Cissowski; skarbnikiem został wybrany E. Kukowski. W dniu 19 marca 1922 roku Straż wraz z orkiestrą wzięła udział w Obchodzie Imienin Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego. Na Walnym Zgromadzeniu Straży dnia 18 czerwca 1922 r. na członków Zarządu zostali wybrani nowi członkowie dr. K. Maciejewski i W. Kruziewicz na miejsce ustępujących A. Zielonkiewicza i A. Cissowskiego; na skutek zrzeczenia się mandatu naczelnika Straży przez S. Woropaja wybrano na naczelnika A. Henela, a na jego zastępcę H. Ciesielskiego; na gospodarza Straży wybrano L. Zielińskiego. A. Henel mandatu nie przyjął i funkcje naczelnika sprawował H. Ciesielski. Nowy Zarząd ukonstytuował się, jak następuje: J. Sarzało — prezes, Dr. K. Maciejewski — wice-prezes, E. Kukow-

ski — skarbnik, Z. Uzarowicz — sekretarz, który jednocześnie jest dowódcą III oddziału. W dniu 9 lipca 1922 roku, Straż brała udział w obchodzie uroczystości przyłączenia Górnego Śląska do Polski. W dniu 20 sierpnia 1922 r. na Walnym Zgromadzeniu wybrano na naczelnika Straży L. Tomaszewskiego, inspektora kolei. Na miejsce H. Ciesielskiego, który zgłosił swą dymisję, pomocnikiem naczelnika został T. Grefkowicz, dowódcą I oddziału na miejsce K. Brązerta, który podał się do dymisji, został J. Raniszewski.

W 1923 roku Straż czynna została ubezpieczona w Kasie Strażackiej przy P. D. U. W. W tymże roku brano udział w uroczystości Straży Skępskiej. Wobec wyjazdu z Lipna naczelnika Straży L. Tomaszewskiego, funkcje jego pełni L. Zieliński, gospodarz Straży.

Na Walnym Zgromadzeniu dnia 22 lipca 1923 roku wybrano na naczelnika Br. Żołędowskiego, który na adjutanta powołał członka Zarządu i dowódcę III oddziału Z. Uzarowicza, dowódcą II oddziału został W. Turant, a dowódcą III oddziału — L. Romański, a po nim W. Baranowski. W dniu 3 sierpnia 1923 r. wybuchł pożar młyna ss. Wenera, który to pożar zagrażał znacznej części miasta, lecz, dzięki energicznej akcji, pożar został umiejscowiony. Za dzielną pracę przy pożarze otrzymali pochwałę: zastępca dowódcy I oddziału P. Janowski, zastępca dowódcy II oddziału M. Godlewski i strażacy: B. Węgorzewski, R. Rajch, Fr. Adamczyk, A. Sawicki, Fr. Dębski, J. Kuberski i J. Łańcucki. Z pomiędzy osób nie należących do Straży odznaczyli się: K. Królikowska, H. Koprońska, dyr. Wł. Drzewiński, J. Jędrzejewski i W. Zalewski z Kolankowa. W 1923 roku Straż przystąpiła na członka składnicy Straży Pożarnych, zakupując 25 akcji II emisji. W tymże roku zakupiono 6 dzwonek alarmowych i rozmieszczono na mieście, sprawiono część nowych mundurów letnich dla Straży. W dniu 24. grudnia urządzono pierwszą wspólną Wigilię strażacką.

Rok 1924. Na posiedzeniu Zarządu dnia 17 stycznia 1924 roku zainicjowano budowę pawilonu w parku miejskim dla orkiestry Straży, co zostało zrealizowane w lecie tegoż roku przez powołany Komitet Budowy, którego skład stanowili: dr. K. Maciejewski i W. Turant — z ramienia Straży, burmistrz Z. Uzarowicz — z ra-

mienia Magistratu i Z. Winnicki — z ramienia T-wa „Lira“. W dniu 30. marca 1924 roku na Walnym Zgromadzeniu Straży zostali wybrani na członków Zarządu K. Keller i J. Górecki na miejsce ustępujących J. Sarzało i W. Kruzewicza. Skład prezydium Zarządu został następujący: E. Kukowski — prezes, dr. K. Maciejewski — wiceprezes, K. Keller — skarbnik i Z. Uzarowicz — sekretarz. Adjutantem Straży na miejsce Z. Uzarowicza, który podał się do dymisji, został J. Foremski. W tymże roku przebudowano wspinacznice, podwyższając ją do dwóch pięter, i sprawiono brakującą część mundurów letnich.

W 1924 roku Straż brała udział w Zjeździe w Lipnie gdzie przy ćwiczeniach konkursowych uzyskała pierwsze miejsce i została zaliczona do Straży miejskiej ze stopniem celującym, pozbawiona nagrody: od Sejmiku — 200 zł. i od Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych — 2 drabinki hakowe. W dniu 25 września tegoż roku na kapelana Straży zaproszono ks. A. Nieporęckiego. Adjutantem został B. Wolski.

Rok. 1925. Na posiedzeniu Zarządu dnia 24. stycznia 1925 roku postanowiono przystąpić na członka Związku Straży Pożarnych Województwa Warszawskiego. W dniu 12 lutego tegoż roku Straż brała udział w obchodzie rocznicy koronacji Papieża. W 1925 roku Straż, dzięki staraniom Zarządu, uzyskała od Rady Miejskiej z funduszy miejskich subsydium w sumie 1800 zł. Na Walnym Zgromadzeniu dnia 29 marca 1925 roku postanowiono zmniejszyć skład Zarządu o dwie osoby i na miejsce ustępujących A. Sobieckiego, W. Witeckiego i A. Cissowskiego wybrano K. Jurkowskiego. Nowy Zarząd ukonstytuował się, jak następuje: E. Kukowski — prezes, K. Keller — wiceprezes, dr. K. Maciejewski — skarbnik, Z. Uzarowicz — sekretarz. W dniu 22 maja tegoż roku zrzekł się mandatu E. Kukowski i na prezesa został wybrany K. Keller, a na wiceprezesa K. Jurkowski. Przy pożarze dnia 15 maja odznaczyli się dzielną pracą: pomocnik dowódcy I oddz. J. Janowski, dowódca III oddziału W. Baranowski i szeregowiec I oddz. Jan Krajewski. W dniu 23 czerwca tegoż roku Straż urządziła nad rzeką pierwszy raz w mieście „Sobótki“. W dniu 12 lipca t. r. Straż brała udział w obchodzie Jubileuszu 50-lecia Straży Pożarnej w Płocku. W dniu 15 sierpnia t. r. Straż wzięła udział

Korpus Straży Pożarnej z roku 1925.

w obchodzie Jubileuszu 40-lecia Straży Pożarnej w Podgórzu (Toruń). Na miejsce ks. A. Nieporęckiego, który wyjechał z Lipna, na kapelana Straży zaproszono ks. L. Wierzbickiego. W dniach 28—30 października t. r. odbyły się kursy pożarnicze w Lipnie, których organizacją zajął się Zarząd Straży, powołując Komitet Kursów. W dniu 30 października t. r. odbyło się zebranie delegatów Straży Pożarnych powiatu Lipnowskiego, na którym powstał Okręgowy Związek Straży Pożarnych powiatu Lipnowskiego, a do Zarządu Związku spośród członków Straży w Lipnie zostali wybrani: K. Keller, Z. Uzarowicz i T. Grefkowicz. W dniu 8. listopada t. r. zmarł naczelnik Straży ś. p. Bronisław Żołędowski. Na pogrzebie wzięła udział cała Straż, jak również delegacje wielu Straży Pożarnych w powiecie i z sąsiednich miast. Na grobie zmarłego złożono wieniec od Straży. Funkcje naczelnika przejął jego zastępca T. Grefkowicz. W dniu 23. listopada t. r., przyjmując rezygnację wiceprezesa K. Jurkowskiego, Zarząd powołał na jego miejsce na członka Zarządu z zastępstwa A. Henela.

Rok 1926. Na Walnem Zgromdzeniu dnia 3 stycznia 1926 roku na naczelnika

Straży wybrano A. Henela, który jednak mandatu tego nie przyjął; przy ponownych zaś wyborach naczelnikiem został Cezarjusz Witecki, na pomocnika naczelnika wybrano Piotra Janowskiego, na gospodarza Straży — W. Żołędowskiego, a na jego pomocnika L. Zielińskiego. Ustępującemu pomocnikowi naczelnika T. Grefkowiczowi Zgromadzenie wyraziło podziękowanie za niezmierną pracę w Straży. Dowódcą II oddziału w miejsce złożonego przewlekłą chorobą W. Turanta został Fr. Mioduski. W dniu 24. stycznia t. r. Straż wzięła udział w obchodzie 100-ej rocznicy śmierci Stanisława Staszica. Na Walnem Zgromadzeniu dnia 21 marca t. r. wybrano na członków Zrządu Z. Winnickiego i K. Wilkansa na miejsce ustępujących W. Kruziewicza i J. Góreckiego.

Prezydjum Zarządu pozostało następujące: K. Keller — prezes, skarbnik dr. K. Maciejewski, Z. Uzarowicz — sekretarz, wiceprezesem został wybrany A. Henel. Za dzielną i pomyślną akcją ratowniczą przy pożarze w Kikole, dnia 17 kwietnia wyrażono uznanie dowództwu Straży Lipnowskiej i biorącym udział strażakom. W tymże roku sprawiono część nowych mundurów galowych (gra-

natowych) dla Straży i umundurowano przede wszystkim orkiestrę, zaopatrzone Straż w nowe trąbki sygnałowe, zakupiono dla orkiestry część instrumentów muzycznych, jak: baryton, kornet, klarinet i bęben. W dniu 14 maja zostały uchwalone specjalne przepisy dla orkiestry i takowe wprowadzono w życie. Zarządzającym orkiestrą i kierownikiem mianowano J. Góreckiego, a kapelmistrzem K. Świątkowskiego. W dniu 23 czerwca urządzono nad rzeką „Sobótka”. Rekwizytom Straży zostały nadane nazwy, które umieszczono na odpowiednich miejscach. Dnia 29 czerwca t. r., t. j. w dniu obchodu rocznicy założenia Straży, urządzono uroczyste poświęcenie nowego wozu-pogotowia „Zuch” i sikawki przenośnej „Wanda”. Uroczystość ta odbyła się na Starym Rynku przy udziale całej Straży, przedstawicieli okręgowego Związku Straży, przedstawicieli władz państwowych, Magistratu, Cechów i organizacji społecznych, jak również licznych rzesz mieszkańców miasta i okolicy. W dniu tym jednocześnie wydano przyznane odznaczenia członkom Straży: pomocnikowi naczelnika p. Janowskiemu — srebrny krzyż za dzielność i odwagę, oraz dowódcy III oddziału W. Baranowskiemu i szeregowcowi IV oddziału S. Strygnerowi — srebrne medale zasługi, pomocnikowi dowódcy IV oddziału M. Godlewskiemu, sekcijnemu II oddziału F. Gabryszewskiemu i szeregowcowi I oddz. J. Krajewskiemu — listy pochwalne, oraz dwudziestu trzem członkom Straży odznaki za wysługę lat. W dniu 4. lipca tegoż roku Straż brała udział w obchodzie dziesięciolecia założenia Straży w Bobrownikach. W dniu 19. września 1926 roku Straż brała udział w obchodzie dziesięciolecia założenia T-wa Dramatyczno-Muzycznego „Lira”. Dnia 26. września Straż wzięła udział w uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę gmachu dla szkół powszechnych w Lipnie. W tymże roku Straż brała udział w Zjazdach Rejonowych Straży Pożarnych w Skępem i Czernikowie. W dniu 8 listopada przyjęto zgłoszoną przez naczelnika Straży dymisję. Funkcję naczelnika powierzono jego zastępcy P. Janowskiemu. W listopadzie tegoż roku przystąpiono do remontu instrumentów muzycznych.

Rok 1927. W styczniu 1927 roku otrzymano od Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych beczkę żelazną dwuko-

łową. Od Rady Miejskiej uzyskano subydjum na pierwszy kwartał 1927 roku — 500 zł., a na 1927/28 rok budżetowy — 2000 zł. W dniu 22 stycznia t. r. urządzono obchód rocznicy Powstania Styczniowego. W lutym został na nowo zorganizowany IV oddział Straży i dowódcą jego został A. Twardowski, a zastępcą A. Leśniewski. Na odbywające się w Lipnie w dniach 7—14 marca kursy pożarnicze uczęszczali: P. Janowski (zast. nacz.), J. Raniszewski (d-ca I oddz.) i Fr. Mioduski (d-ca II oddz.). W dniu 14 marca ustąpił ze swego stanowiska prezes Zarządu K. Keller. Prezesem został A. Henel, a wice-prezesem — L. Przemieniecki. W marcu dokonano przyjęcia wyremontowanych instrumentów muzycznych. Na Walnym Zgromadzeniu Delegatów Str. Poż. Województwa Warsz. dnia 3 kwietnia ze Straży naszej brali udział P. Janowski i J. Raniszewski. Na Walnym Zgromadzeniu Straży w dniu 12 kwietnia został wybrany naczelnikiem Straży burmistrz Z. Uzarowicz, który jednak wkrótce zrzekł się tego mandatu, a na jego miejsce w dniu 22 maja wybrano na naczelnika prof. L. Przemienieckiego. Do Zarządu Straży zostali wybrani burmistrz Z. Uzarowicz, A. Henel, L. Zieliński, i Fr. Jordan, na zastępców — K. Szyjewski i S. Kopulski. Prezesem został dr. K. Maciejewski, wice-prezesem burmistrz Z. Uzarowicz, skarbnikiem — A. Henel i sekretarzem — Z. Winnicki, który w grudniu tegoż roku zrezygnował z tego stanowiska i na jego miejsce został powołany J. Kotarski. Odbyte w dniu 1 maja t. r. wybory na dowódców oddziałów dały wyniki następujące: dowódcą I oddz. został K. Kaman, a jego zastępcą — Fr. Lewandowski, d-cą II oddz. — A. Gabryszewski a zastępcą — Fr. Górecki, d-cą III oddz. — B. Sworski a zastępcą — Fr. Prusiewicz. W tymże roku nabyto drabinę t. zw. Szczerbowskiego, kupiono materiał na mundury strażackie, nabyto trójnik, łączniki, nową prądownicę i 4 węże, założono nowy dzwonek alarmowy przy remizie, zainicjowano sprawę zmotoryzowania Straży, ustalono nagrody za dostarczanie koni na alarmy. Tegoż roku Straż brała udział w dniach 26—29 czerwca w III Ogólnopolskim Zjeździe Straży Pożarnych w Poznaniu, a w dniu 28 sierpnia — w Zjeździe Straży Pożarnych Województwa Warszawskiego w Warszawie (20 d-hów), gdzie uzyskano siódme miejsce (20 d-hów), gdzie uzyskano siódme miej-

Zjeździe Rejonowym w Kikole Straż użyła nagrodę — maskę przeciwdymową i drabinę drążkową. W dniu 7 sierpnia delegacja Straży brała udział w obchodzie Jubileuszu 65-lecia Straży w Brodnicy, a w dniu 21 sierpnia w uroczystości poświęcenia sztandaru w Karnkowie. W dniu 23 czerwca t. r. brano we Włocławku udział w uroczystościach oddania hołdu przybywającym do kraju prohom Wieszcza Juljusza Słowackiego, a w dniu 26 t. m. urządzono w Lipnie ku czci Wieszcza uroczystą akademję.

Rok 1928. Na rok budżetowy 1928-29 uzyskano z funduszy miejskich subdyjów w kwocie 2.500 zł., które odtąd corocznie przez Radę Miejską jest Straży w tej wysokości uchwalane. Na Walnym Zgromadzeniu w dniu 15 kwietnia 1928 roku wybrano na członków Zarządu Straży d-ra K. Maciejewskiego, J. Kotarskiego i K. Szyjewskiego, a na zastępców — T. Wysockiego i H. Kramera, na naczelnika zaś — C. Witeckiego; adjutantem został Wł. Czajka, a następnie J. Wieczorkiewicz. Prezydjum Zarządu pozostało w składzie tym samym, jak w roku ubiegłym. W tym roku w dalszym ciągu omawiano sprawę zmotoryzowania Straży, sprawiono resztę nowych mundurów, dokompletowano węże. W dniu 15 lipca uzyskano nagrodę na Zjeździe Rejonowym w Chełmicy. Dnia 8 sierpnia Straż brała udział w powitaniu przejeżdżającego przez Lipno Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, a w dniu 11 listopada — w obchodzie 10-lecia Niepodległości. W roku 1928 zostali odznaczeni: a) srebrnym medalem zasługi — A. Henel i F. Jabs, b) brązowym medalem zasługi — Z. Uzarowicz, J. Raniszewski, A. Gabryszewski K. Świątkowski i M. E. Berger, c) listami pochwalnymi — St. Błoński, Z. Deduński, K. Kaman, F. Lewandowski, L. Mantaj, W. Mako wiecki, N. P. Najburg, R. Rajch, J. Waczkowski i B. Węgorzewski.

Rok 1929. W dniu 27 stycznia 1929 roku brano udział w obchodzie 110-iej rocznicy zgonu Jana Kilińskiego. Na Walnym Zgromadzeniu w dniu 12 maja t. r. wybrano na członków Zarządu A. Henela, A. Leśniewskiego i K. Brązerta, a na zastępcę — A. Sobieckiego; na zastępcę naczelnika wybrano K. Kamana, na gospodarza — B. Sworskiego. Dotychczasowy gospodarz Straży Władysław Żołędowski został honorowym gospodarzem. Dowódcą I oddziału został Fr. Lewandow-

ski, a dowódcą III oddziału — W. Baranowski. Prezesem Straży został wybrany K. Szyjewski. Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu w dniach 13—16 czerwca zwiedziła wycieczka strażacka w liczbie 20-tu druhów na czele z zastępcą naczelnika K. Kamanem. W dniu 21 czerwca brano udział w pogrzebie weterana Powstania Styczniowego, Marjana Maćkiewicza z Lipna. W nocy z dnia 3 na 4 września Straż umiejscowiła pożar stodoły na posesji T. Przybyszewskiego (ul. Nieszawska). W dniu 20 października brano udział w pogrzebie ś. p. K. Rogójskiego, b. naczelnika Straży. W dniu 24 listopada brano udział w obchodzie Dekertowskim (140-lecie I Zjazdu Mieszczańskiego w 1789 r. w Warszawie). W dniu 24 grudnia udekorowano członków Straży medalami pamiątkowymi za pracę w okresie 10-lecia Niepodległości.

Rok 1930-31. W 1930 roku ustąpił z Zarządu J. Kotarski, a na jego miejsce wszedł H. Kramer, sekretarzem został K. Brązert. W dniu 4 lutego t. r. został dokonany w Lipnie przez inspektora pożarn. H. Łuszczkiewicza fałszywy alarm celem sprawdzenia gotowości bojowej Straży, który to alarm dał dobry wynik. Brano udział w uroczystości poświęcenia remizy strażackiej w Karnkowie. Na Walnym Zgromadzeniu w dniu 4 maja zostali wybrani na członków Zarządu: burmistrz Z. Uzarowicz, M. Kalksztejn i A. Sobiecki, a na zastępców — K. Keller i R. Gumiński. Prezesem Straży został wybrany burmistrz Z. Uzarowicz, wiceprezesem — A. Sobiecki, skarbnikiem — A. Henel, sekretarzem został nadal K. Brązert; sprawy sanitarne objął dr. K. Maciejewski, sprawy gospodarcze — H. Kramer, sprawy imprez i członków — M. Kalksztejn, a sprawy nagród i kar — A. Leśniewski. Drugim adjutantem Straży został S. Giblewski, a adjutantem gospodarczym St. Jabłoński z równoczesnym przydziałem na adjutanta przy Zarządzie Związku Okręgowego. Dowódcą III oddziału został wybrany J. Raniszewski. W tymże roku został umieszczony na wozie rekwizytowym hydrofor, dokonano remontu kasków, sprawiono część nowych pasów, dokupiono węży i uzupełniono instrumenty muzyczne, dokonano sprawdzenia inwentarza i sporządzenia jego spisu według nowych wzorów. Załatwiono realnie sprawę motoryzacji Straży, występując do P. Z. U. W. o uzyskanie zasiłku i do Rady Miejskiej o zrea-

Grupa Korpusu b. członków i weteranów Straży.

lizowanie tej sprawy — nabycia sikawki motorowej i samochodu-pogotowia. Przystąpiono do zrealizowania urządzenia Obchodu Jubileuszu 50-lecia Straży, czyniąc odpowiednie przygotowania. Brano udział w obchodzie 10-ej rocznicy bitwy warszawskiej („Cudu nad Wisłą“) i w obchodzie 10-lecia zwycięstwa nad bolszewikami. W dniu 6 lipca brano udział w Zjeździe Rejonowym w Lipnie, a w dniu 31 sierpnia orkiestra Straży brała udział w konkursie orkiestr w Lipnie, gdzie uzyskała II miejsce i nagrody. Dnia 29 maja wycieczka strażacka zwiedziła Kujawsko-Dobrzyńską Wystawę Regionalną w Ciechocinku. W dniu 13 lipca delegacja Straży brała udział w obchodzie 50-lecia Straży Gostynińskiej, a w dniu 14 września — Straży Płońskiej. W dniu 28/29 maja 1930 r. umiejscowiono wybuchły pożar w domu J. Kowalczyka (ul. Piłsudskiego), nie dając spalić się nawet dachowi, a w dniu 29/30 grudnia umiejscowiono 2 pożary: groźny pożar w nieruchomości B-ci Krzywanowskich (ul. Kościuszki) i równocześnie w nieruchomości G. Indrykego (ul. Kilińskiego). W dniu 21 kwietnia 1931 roku na posiedzeniu Zarządu Straży uchwalono ustanowić przy Straży Korpus b. Członków i Weteranów Straży, który to Korpus powstał w dniu 27 kwietnia t. r., a w dniu 3 maja wystąpił pierwszy raz łącznie ze Strażą na uroczystości obchodu rocznicy

Konstytucji 3 Maja. Tymczasowym dowódcą Korpusu został wybrany J. Zabrowski. W dniu 14 maja 1931 roku odbyło się 50-te z kolei zwyczajne Walne Zgromadzenie Straży, na którym po wysłuchaniu sprawozdań uchwalono budżet na 1931/32 rok i zaaprobowano program obchodu 50-lecia Straży. W maju 1931 r. została odremontowana remiza Straży i doprowadzona do należącego stanu.

W roku 1930-31 uzyskali odznaczenia następujący druhowie: a) srebrne medale zasługi — prezes Z. Uzarowicz, wice-prezes A. Sobiecki, skarbnik A. Henel, członek Kom. Rew. M. Wysocki, dowódca II. oddziału A. Gabryszewski, dowódca IV. oddziału A. Twardowski, sekc. Fr. Dębski i sekc. F. Jabs, b) brązowe medale zasługi — lekarz dr. K. Maciejewski, członek Kom. Rew. A. Zielonkiewicz, naczelnik C. Witecki, z-ca nacz. K. Kaman, d-ca I. oddziału Fr. Lewandowski, d-ca III. oddziału J. Raniszewski, kapelmistrz J. Górecki, z-ca d-cy II. oddziału Fr. Górecki, z-ca d-cy III. oddziału St. Lawrenc, z-ca d-cy IV. oddziału A. Leśniewski, plut. A. Insadowski, plut. F. Gabryszewski, plut. L. Romański, plut. P. Najburg i szereg. S. Śmigielski, c) listy pochwalne — gospodarz B. Sworski, z-ca d-cy M. Jurkiewicz, plut. S. Lewandowski, plut. Daniecki, plut. B. Węgorzewski, sekc. J. Cegielski, sekc. W. Sobierajski i szereg. J. Grudewicz.

W końcu należy zaznaczyć, że od 1918 roku Straż bierze czynny udział we wszystkich obchodach narodowych i uroczystościach ogólnych, jak również i uroczystościach kościelnych. Tu należy chociażby wymienić: Rezurekcję, dzień Imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego, Rocznice Konstytucji 3 Maja, Boże Ciało, Rocznice „Cudu nad Wisłą“, Rocznice zwycięskie-

go odparcia najazdu bolszewickiego, Rocznice Powstania Państwa Polskiego.

Zamykając okres 50-lecia swego istnienia, Straż Pożarna z pełną wiarą, ufnością i mocą wstępuje w nowy okres pracy dla dobra społeczeństwa i obrony mienia jego przed groźnym żywiołem — pożarem — ku pożytkowi Kraju.

O sztandarze Straży.

Aczkolwiek Straż powstała w 1881 r., to jednak dopiero w 1896 r. mogła pomyśleć o sprawieniu sztandaru. Nieprzyjazne ustawy władz zaborczych nie pozwalały nawet myśleć o podobnych rzeczach, upatrując we wszelkich poczynaniach Straży bunt przeciw „prawowitej carskiej władzy“. Dozwolone było jedynie posiadanie przez Straż porządkowców: przy naczelniku — biały, I oddziału (toporników) — czerwony, II oddziału (sikawkowy) — niebieski, III oddziału (beczkarzy) — zielony i IV oddziału (porządkowy) — żółty.

W 1896 r., korzystając z okazji obchodu uroczystości koronacyjnych cara Mikołaja II, Straż mniemała, że będzie to odpowiedni moment korzystny dla uzyskania prawa posiadania sztandaru i takowy sobie sprawiła, rzekomo dla wystąpienia z nim podczas obchodu koronacyjnego. Był to sztandar koloru ponsowego, na nim — obraz, przedstawiający strażaka z toporem, stojącego na drabinie i pracującego wśród strumieni ognia i kłębow dymu. Lecz władze zaborcze nie zezwoliły na użycie tego sztandaru w dniu obchodu. Dopiero dnia następnego za zezwoleniem tych władz odbyło się „sprezentowanie“ sztandaru. Ta uroczystość odbyła się nader skromnie, tak jak zezwolono. Straż zebrała się na dziedzińcu domu p. Bartłomieja Witeckiego (gdzie mieści się obecnie Księgarnia Nauczycielska), w którym zamieszkiwał A. Truszkowski, ówczesny dowódca I oddziału Straży, u którego sztandar ten się znajdował. Sztandar został wyniesiony przez chorążego, druha Ludwika Jaroszewskiego, w asyście Rady Nadzorczej Straży. Gdy poczet sztandarowy ukazał się na ganku domu, Straż stanęła na baczność. Po oddaniu honorów sztandarowi zakończono tę uroczystość wspólną, skromną biesiadą.

Był to jedyny moment wystąpienia tego sztandaru, gdyż wkrótce Straż został zabrany przez władze, które w niewinnej postaci strażaka na tym sztandarze dopatrywały

się wskrzeszonego żołnierza polskiego, tego z pod Raławic, Stoczka i Grochowa.

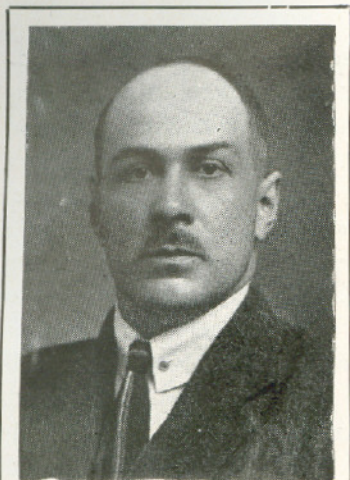
W 1900 r. próbowano odzyskać ten sztandar i w tym celu zwracano się do naczelnika powiatu, lecz napróżno — sztandaru nie otrzymano.

Dopiero w 1908., kiedy obchodzono 25-letni Jubileusz Straży, odłożony z 1906 r. z powodu „różnych niesprzyjających okoliczności“ (jak głosi protokół Rady Straży), sprawiony został nowy sztandar staraniem ówczesnego naczelnika Straży, d-ra Juliana Zalewskiego. Materiał i nici do haftu były przywiezione przez niego z Torunia. Drzewco wykonał druh Gustaw Trenkler. Na sztandarze został umieszczony jedynie wizerunek św. Florjana. Sztandar ten wystąpił pierwszy raz w dniu 29 czerwca 1908 r., w dniu obchodu 25-lecia założenia Straży, i odtąd występował raz do roku w dzień św. Piotra i Pawła, jako w dniu obchodu rocznicy założenia Straży. W tym to dniu Straż przybywała przed dom, gdzie zamieszkiwał naczelnik Straży, u którego znajdował się sztandar, i w postawie na „baczność“ oddawała honory wynoszonemu sztandarowi. Chorążymi sztandaru byli d-howie — Władysław Targański, Ignacy Kaniewski i Wilhelm Blechert.

Tak było do 1914 roku. Po wybuchu wojny sztandar ten oddano na przechowanie do druha A. Henela, d-cy I oddziału, u którego pozostawał do listopada 1916 r., t. j. do czasu ogłoszenia „niepodległości“ Królestwa Polskiego, i wtedy został przekazany Straży. Wówczas to na odwrotnej stronie sztandaru umieszczono wizerunek Orła Białego (praca p. M. Dobrosiowej). Odtąd sztandar jest przechowywany w remizie Straży, a występuje na wszystkie uroczystości narodowe i strażackie.

Z okazji obchodu Jubileuszu 50-lecia Straży sztandar ten został odnowiony i uzupełniony przez umieszczenie na nim napisów, których dotąd nie posiadał.

Zebrał Zygmunt Uzarowicz.

*Dr. K. Maciejewski,
członek Zarządu.*

*Zygmunt Uzarowicz,
prezes O. S. P. w Lipnie.*

*Aleksander Henel,
skarbnik Straży.*

Członkowie Zarządu Straży.

*Siedzą od lewej: Kazimierz Brzęt, sekretarz. Zygmunt Uzarowicz, prezes.
Antoni Sobiecki, wiceprezes.*

*Stoią od lewej: Dr. Kazimierz Maciejewski, Aleksander Leśniewski,
Henryk Kramer, Mieczysław Kalkszejn.*

Wspomnienia z Obchodu Jubileuszu 25-lecia Straży.

W okresie, gdy na ziemiach polskich rozgorzała walka z caratem o szkołę i język polski, o Wolność Ojczyzny, gdy z chwilą przemiany stosunków politycznych w b. Królestwie Polskiem po wojnie rosyjsko-japońskiej nastąpiły dni t. zw. wolnościowe, w tym to czasie przypadła 25-ta rocznica założenia Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie, lecz były to czasy, że nie można było zrealizować obchodu tego Jubileuszu.

W dniu 18 lipca 1906 r. na posiedzeniu Zarządu Straży, jak głosi protokół, postanowiono: „Ponieważ w dniu 29 czerwca 1906 r. upłynęło 25 lat od dnia założenia Straży pożarnej w Lipnie, zatem pożądanem byłoby urządzać obchód Jubileuszu 25-lecia Straży, lecz z uwagi na różne niesprzyjające okoliczności, urządzenie Jubileuszu postanowiono odroczyć“.

Zarząd i Sztab Straży stale myślał o konieczności urządzenia tego obchodu jak najrychlej, lecz dopiero w końcu 1907 r. poczęto się przygotowywać do uroczystości. Uzyskano zezwolenie na sprawienie nowego sztandaru (pierwszy sztandar z 1896 r. przez władze zaborcze, mimo starań, nie został zwrócony). Uzyskano też zezwolenie na obchód Jubileuszowy.

Nadszedł rok 1908. . Okręgowe Towarzystwo Rolnicze Ziemi Dobrzyńskiej w Lipnie uzyskało od władz zezwolenie na urządzenie w czerwcu tegoż roku Wystawy Rolniczo-Przemysłowej w Lipnie. Na ten okres wypadł również Jubileusz 25-lecia Straży Pożarnej, który też urządzone w dniu 29 czerwca 1908 r.

Niestety, wskutek zawieruchy wojny światowej i inwazji bolszewickiej, wiele akt Straży uległo zniszczeniu, tak że o przebiegu uroczystości jubileuszowej możemy podać garść szczegółów tylko z opowiadań naocznych świadków.

Dnia 29 czerwca 1908 r. o godzinie siódmej rano hejnał z wieży ratuszowej oznajmił mieszkańcom miasta o uroczystym dniu Jubileuszu 25-lecia Straży Pożarnej. Już

o godzinie ósmej rano widać było podniosły nastrój u zbierającej się na swą uroczystość braci strażackiej. Przed dziewiątą godziną rano Straż w pełnym swym składzie, przy dźwiękach własnej orkiestry, wyruszyła do kościoła wraz z Zarządem, na czele z prezesem Józefem Mańkowskim, rejentem, prowadzona przez niezapomnianego naczelnika, d-ra Juliana Zalewskiego, niosąc przed Ołtarze Pańskie nowy sztandar, by uzyskać od Przedwiecznego błogosławieństwo dla siebie i błagać Go o przywrócenie Wolności znękaney Ojczyźnie. Uroczyste nabożeństwo odprawił ksiądz kanonik W. Trejdosiewicz, a podniosłe okolicznościowe kazanie wygłosił ksiądz wikary W. Gogolewski. Po mszy św. odbyła się w kościele ceremonia poświęcenia nowego sztandaru.

Doniosły ten akt upamiętnił się nazawsze, podnosząc na duchu braci strażacką, a z nią i wszystkich mieszkańców miasta.

Po nabożeństwie Straż wymaszerowała na Stary Rynek (obecnie Plac Dekerta), gdzie odbyła się uroczystość udekorowania czynnych członków znakami za wysługę lat i żetonami pamiątkowymi w postaci medali, które z jednej strony miały insygnia strażackie (kask, 2 topory, prądownicę, drabinę i linkę), z drugiej — herb miasta Lipna, a w otoku wieniec z liści laurowych i dębowych i daty 1881—1906.

Po tej uroczystości Straż z orkiestrą i całym swym taborem przedelfowała przez miasto i udała się do remizy, gdzie w teatrze (obecnej remizie) odbyło się przyjęcie dla całej drużyny strażackiej i zaproszonych gości. O godzinie drugiej popołudniu wyruszone z orkiestrą do pobliskiego lasu złotopolskiego na zabawę, t. zw. „majówkę“, gdzie spędzono czas ochoczo i swojsko do późnego wieczoru.

Tyle szczegółów z obchodu Jubileuszu 25-lecia Ochotn. Straży Pożarnej w Lipnie.

Aleksander Twardowski.

Rok 1914—1915.

Miasto Lipno, odległe od Torunia o 49 klm, w dniu 29 lipca 1914 r. było świadkiem wielkiego popłochu Moskali, jaki był wywołany wypowiedzeniem Serbji wojny przez Austrię. W dniu tym na najwyższych domach w Lipnie straż pograniczna z dachów i kominów wyglądała na Niemców. „Naczalstwo“ po rozesłaniu kart mobilizacyjnych myślało o ucieczce jaknajszybciej z zagrożonego miasta. O opanowaniu popłochu nie mogło być mowy, gdyż rezerwiści, odstawieni do Płocka, już następnego dnia powrócili, oświadczając, że władze gubernatorskie z Płocka, uciekły. W dniu 1 sierpnia, w niedzielę, o godzinie 4 po południu naczelnik powiatu, Kotow, odjeżdżał, i płacząc, powierzał miasto obywatelom, a w szczególności Straży Ogniowej.

Od tego dnia rozpoczyna się dla Straży nowa epoka. Tworzy się w mieście Tymczasowy Komitet Obywatelski, który powołuje Straż Ogniową do objęcia całkowitej opieki nad miastem. Obstawiono wszystkie rogatki posterunkami po jednym strażaku i po dwóch obywateli ze straży bezpieczeństwa publicznego do pomocy. Odtąd wojska tak rosyjskie, jak i niemieckie, odwiedzały miasto nie raz, lecz nawet kilka razy dziennie i wydawały nakaz wywieszania na wieży ratuszowej flag swego Państwa, zabierając wywieszone flagi przeciwnika. Zgłaszały się różni szpiegzy rosyjscy do strażaków na rogatkach, żądając pomocy w uzyskaniu noclegu lub informacji o siłach wojsk niemieckich. W takich wypadkach był prowadzony taki szpieg do naczelnika Straży, inż. R. Strzałkowskiego, który dawał polecenie o wskazanie jakiegoś domu noclegowego, unikając odpowiedzi na wszelkie inne zapytania. Tu należy zaznaczyć, że cywilnym pomocnikiem naczelnika Straży był komendant obywatelskiej straży bezpieczeństwa, T. Szmidt, ówczesny kierownik stacji doświadczalnej w Głodowie. Był to działacz niepodległościowy, który jeszcze przed wybuchem wojny stworzył w Lipnie szkołę podoficerską Związku Walki Czynnej. Pomocnikiem T. Szmidta był instruktor kółek rolniczych, Tyszko. T. Szmidt i Tyszko na krótko przed wojną przybyli specjalnie dla prowadzenia prac niepodległościowych. Pierwszym ich zadaniem było przeszkolenie mobilizacji, zarządzanej przez władze rosyjskie w powiecie lipnowskim. To też, gdy rezerwiści zbrali się w Lipnie, był urządzony fałszywy alarm Straży, czem spowodowano pewien popłoch i przeszkod-

zono normalnej mobilizacji. Do szkoły na wykłady uczęszczali m. in. Z. Uzarowicz, obecnie burmistrz m. Lipna, jego brat M. Uzarowicz, obecnie kapitan 66 p. p., J. Rozalski, obecnie urzędnik Magistratu, I. Jankowski, obecnie dependent u rejenta w Czernikowie, i E. Strygner, obecnie nauczyciel w Zadzusznikach. Wykładowcami w szkole byli: komendant T. Szmidt, jego pomocnik Tyszko i student Z. Malinowski, obecnie artysta-śpiewak. Uczestnicy tej szkoły wstąpili niezwłocznie do Straży Ogniowej i tu byli zgrupowani w jednym dziesiątku, by pod płaszczykiem przynależności do Straży mogli uprawiać ćwiczenia rzędowe i inne. Wykłady odbywały się w sali Syndykatu z wiedzą i pod opieką dyr. M. Borkowskiego, a ćwiczenia polowe w parku miejskim, częstokroć wieczorami. Szkoła ta dała przyszłych peowoiaków i bojowników o niepodległość Polski i była zaczątkiem Polskiej Organizacji Wojskowej (P. O. W.)

W dniu 26 sierpnia 1914 roku zostały wydane przez naczelnika Straży inż. R. Strzałkowskiego przepisy, które m. in. opiewały, co następuje: dyżury na mieście ustanowione sąienne od godz. 6 rana do godz. 6 wieczór i nocne od godz. 6 wieczór do godz. 6 rano; posterunki zajmują miejsca przy dzwonekach alarmowych; w remizie Straży pozostaje rezerwa; poza tem ustanawia się patrole dla krążenia po mieście; rezerwa towarzyszy przybywającym do miasta oddziałom stron wojujących, usuwa gromadzącą się publiczność, aresztując opornych; posterunki zwracają uwagę, aby latarnie miejskie paliły się normalnie; winni wykroczeń dostarczani są do remizy, gdzie dyżurni członkowie dowództwa Straży Ogniowej i Straży bezpieczeństwa publicznego wyznaczają ew. kary, które natichmias wykonywane być mają; w wypadkach ważniejszych o wymiarze kary lub rozstrzygnięciu sporów decydują pomocnik naczelnika Straży Ogniowej, W. Gąsiorowski, wraz z cywilnym pomocnikiem tegoż naczelnika, T. Szmidtem.

Po wyjeździe z Lipna naczelnika Straży, R. Strzałkowskiego, objął dowództwo nad Strażą zastępca d-cy III. oddz. Straży Józef Sarzało, sekretarz Magistratu, który wskutek wyjazdu burmistrza równocześnie załatwiał czynności z urzędem burmistrza związane. W końcu września 1914 roku podjazdy obu stron wojujących częściej poczęły odwiedzać miasto. Przygotowano

zapas flag (rosyjskich i niemieckich), i gdy jedną zabrano, zawieszano następną. W tych warunkach jedynie kask strażacki był ochroną od prześladowań. Pewnego razu podjazd niemiecki czynnie znieważył p. o. naczelnika J. Sarzała i aresztował go, zabierając z sobą dlatego, że nie wyszedł do nich w kasku strażackim. W tym czasie na rogatce ukazał się podjazd rosyjski i dzięki temu uniknął naczelnik Straży „zwiedzenia“ twierdzy toruńskiej. W dniu 15 września Straż po odbyciu swych ćwiczeń, wracając do domów, około godziny pierwszej w południe, natknęła się na podjazd niemiecki, złożony z rowerzystów, który z przeciwnej strony zajął miasto. Podjazd ten zastał w mieście podjazd rosyjski i wywiązała się na ulicach wymiana strzałów. W tym czasie wracający do domu dowódca III oddziału Cafft został przez wojska rosyjskie zabrany do Głódowa, gdzie stacjonował większy oddział wojska rosyjskiego i tam tak został pobity, że z kasku utworzył się kawał szmelcu. Nieprzytomnego dowódcę odstawiono do Modlina i dalej w głąb Rosji (powrócił dopiero w lipcu 1918 r.) Jeden z większych oddziałów niemieckich (około 1000 ludzi) jesienią 1914 roku, udając się na wywiad wojskowy pod Płock, zapalili budynki gospodarcze w majątku Głódowo przez zemstę, że właściciel Głódowa, W. Płaskowski, zmobilizowany przez Moskali oficer, dowodził oddziałami podjazdowymi wojsk rosyjskich i stacjonował w Głódowie. Gdy w mieście zauważono alarm, Straż udała się w stronę Głódowa, lecz po drodze została zatrzymana i cofnięta do Lipna, przyczem była obawa, że strażacy będą, jak w Płocku, internowani do Niemiec, jako sprzyjający, rzekomo, stronie przeciwnej (Moskalom). Pewnego zaś razu po przybyciu większego oddziału niemieckiego do miasta strażacy byli wzięci na zakładników i trzymani przez cały czas pobytu w mieście (B. Żołędowski, J. Domke, J. Raniszewski i S. Sobiecki). Jeszcze wcześniej miał miejsce fakt wywiezienia do Niemiec zakładnika członka Zarządu Straży, K. Wańkowskiego, który dopiero po kilku miesiącach został zwolniony.

Chcąc uniknąć dalszych szykan i znęcania się nad czynnymi strażakami, miasto postanowiło powołać stały Komitet Obywatelski, który został zorganizowany w dniu 19 września 1914 r. Do Komitetu weszli: Czesław Arendt, Marcin Borkowski, Władysław Brodzikowski, Henryk Czesławski, Witold Gąsiorowski, Dr. Stanisław Kozłowski, Eljasz Majeran, ks. pastor Zygmunt

Michelis, Mojsie-Lajb Opatowski, Dr. Władysław Ossowski, Tadeusz Piętka, Józef Sarzała, Ks. Michał Serafin, Gustaw Stoj, Tadeusz Szmidt, Aleksander Tański, Aleksander Truszkowski, ks. kanonik Walenty Załuska, Jan Ziółkowski. Komitet postanowił z szeregów Straży powołać do życia stałą milicję, naznaczając dziennie 3 zmiany po 4 strażaków na każdą zmianę, która stale krążyła po mieście. Wynagrodzenie każdego członka miesięcznie wynosiło 12 rubli. I tym czterem strażakom powierzono całkowitą opiekę nad miastem. Milicja spełniała rozkazy podjazdów, jak również przytrzymywała osoby nieszanujące mienie prywatne i publiczne, a także dostarczała powaśnionych do Komitetu, który ferował wyroki. Ponieważ każda instytucja musi mieć swoje źródła dochodu na opłacenie wydatków, Komitet postanowił uzyskać wpływy (na utrzymanie tych 12 ludzi i na koszt kancelaryjne) z cła od wwożonych towarów do miasta i przewożonych przez miasto. Cło pobierano w wysokości $2\frac{1}{2}\%$ od rachunków, a ponieważ Sierpc, Rypin, Dobrzyń nad Drwęcą nie miały innej drogi, jak Włocławek-Lipno, przeto z tego źródła było dużo dochodów. Naładowane towarem wozy dostarczano do remizy strażackiej, która stała się niejako komorą celną, i tu decydowano o wysokości opłat.

Obowiązki naczelnika tak zwanej Straży Wykonawczej pełnił Władysław Turant, który równocześnie był komornikiem sądowym przy sekcji Sądu Obywatelskiego z ramienia Straży Ogniowej. Straż Wykonawcza składała się wyłącznie z członków Straży Ogniowej.

Kwaterujące w remizie Straży w październiku i listopadzie 1914 r. wojska niemieckie zrabowały i uszkodziły znaczną część mienia strażackiego a głównie instrumenty muzyczne.

W maju 1915 roku powrócił do Lipna W. Gąsiorowski i objął obowiązki naczelnika Straży. Do chwili objęcia władzy w całym powiecie przez władze okupacyjne Straż Ogniowa, a właściwie tak zw. Straż Wykonawcza pełniła obowiązki policji. Zadaniem Straży Wykonawczej było nie tylko utrzymać ład i porządek w mieście, lecz także przestrzeganie i wykonanie rozporządzeń Komitetu, dbałość o stan sanitarny w mieście, przestrzeganie pobierania właściwych cen za chleb i bułki oraz cen na mięso, przestrzeganie uboju trzody i bydła jedynie w rzeźni, walka z zabronionym wyspynkami i walka z przemytnictwem spirytualji, w początkach zaś również walka z wywozem skór do Niemiec i soli

W Płocku?
milicja obyw.
składająca się
mówi nie
z strażak.
wymierzona
była dopiero
w czerwcu
1915 r.

oraz nafty wogóle poza teren miasta. Najbardziej uciążliwym dla Straży było, już na rozkaz władz okupacyjnych, stałe dostarczanie przez kilka miesięcy po 100 podwód dziennie które były używane do przywozu towarów z Torunia, do przewozu rannych i zabitych i t. p. Straż Wykonawcza wysyłała co miesiąc pisma do wszystkich wójtów w powiecie, wyznaczając ilość podwód, jakie mają być dostarczone. W razie niewykonania polecenia Straży przez wójta, lub niedostarczenia podwód przez gospodarzy, były nakładane przez ówczesnego oficera policyjnego przy miejscowej niemieckiej komendanturze grzywny, które Straż egzekwowała i wносиła do Kasy Komendantury.

Taki stan rzeczy trwał od listopada 1914 roku do końca 1915 roku.

Od marca 1916 r. Straż wróciła do swych czynności — walki z pożarami.

Natomiast uprawnienia Komitetu częścią zostały przejęte przez okupacyjne władze niemieckie, które ustanowiły Zarząd Powiatowy i Miejski.

W miesiącu październiku 1916 roku wybuchł pożar w folwarku Gójsk, pow. rypińskiego, gdzie spłonęła prawie cała wieś. Władze niemieckie zaalarmowały Straż, która pod dowództwem A. Henela wraz z całym taborem udała się pociągiem na miejsce pożaru. Praca przy ogniu trwała od godz. 11-ej rano do godz. 11-ej wieczór. Zmęczeni fizycznie i głodni powrócili strażacy o godz. 1-szej w nocy. W drodze powrotnej nieomal połowa strażaków uległa przeziębieniu i odchorowała po parę tygodni, a strażak Sz. Papierczyk dostał suchot i w sześć tygodni zakończył życie. Podobnych wyjazdów było więcej: Żuchowo, Makówiec, Kikół...

Józef Zaborowski.

Członkowie Komisji Rewizyjnej Straży.

Antoni Zielonkiewicz, Roman Karasiewicz, Mieczysław Wysocki.

Remiza O. S. P. w Lipnie.

Nasz dorobek.

Przepisy Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego z dnia 15 czerwca 1819 roku dały początek organizowania racjonalnej obrony przeciwpożarowej. Poza kominiarzem, którego miasto utrzymywało i którego obowiązkiem było wycierać i rewidować kominy, miasto, jako takie, posiadało sikawki i beczki do wody, nad którymi pieczę miał kominiarz miejski, a odpowiedzialnym za dobre utrzymanie sikawek był burmistrz. Każdy dom, kryty nieogniotrwale, musiał mieć drabinę na dach. Każde 10 domów miały 2 bosaki, 1 kubeł, 4 sikawki ręczne, 1 beczkę, 1 przenośną drabinę. Właściciele domów obowiązani byli stawać do pożaru i na rewizje (lustracje) perjodycznie z końmi i narzędziami ratunkowymi. Lustracje narzędzi przeprowadzane były na Rynku przez burmistrza miasta, który też kierował akcją w razie pożaru.

Taki stan rzeczy trwał do 1881 roku.

Lat temu pięćdziesiąt, w dniu 29 czerwca 1881 roku, została zorganizowana w Lipnie Straż Ogniowa Ochotnicza, która odziedziczyła szczupły zasób ogólny - miejskich narzędzi ogniowych wraz z obecnym budynkiem murowanym remizy. Z czterech sikawek starego typu jedna zdadna była do użytku (nabyta w r. 1876), pozostałe zaś sikawki były nieużyteczne, a zwłaszcza dwie sikawki, datujące się od 1802 roku. Poza tem otrzymano 18 beczek drewnianych dwukołowych. Z temi to narzędziami Straż rozpoczęła swoją egzystencję pod dowództwem naczelnika Antoniego Strygniera. Wkrótce jednak nabyto dwie sikawki, bluzy, pasy, topory i kepi (czapki) dla Straży.

W roku 1883 dzięki pomocy finansowej prezesa Straży, miejscowego lekarza dr. T. Stępniewskiego, na nabytym placu obok remizy murowanej pobudowano remizę drewnianą do pomieszczenia narzędzi strażackich i „gimnastykę dla ćwiczeń Straży“. Remizę murowaną przerebiono i zamieniono na teatr, którego miasto Lipno nie posiadało. Teatr wyglądał, jak naówczas, imponująco: na sali ustawiono ławy z fotelami, pomalowane olejną białą farbą, a pierwsze dwa rzędy były wyściełane i obite czerwoną materją. Scena również wyglądała wspaniale, posiadała bowiem kilka na zmianę dekoracji w postaci kulis, oraz kilka wolnych

okolic i apartamentów średniowiecznych i nowoczesnych, jak również inne rekwizyty sceniczne i dość bogatą bibliotekę teatralną. Utensylja i przybory teatralne nabył naczelnik Straży dr. E. Budzyński, od którego dopiero nabyła je Straż.

Jednocześnie z utworzeniem teatru założono orkiestrę smyczkową, najprawdopodobniej pierwszą orkiestrę symfoniczną nie tylko w Lipnie, lecz i w powiecie.

Mając teatr i orkiestrę, rozpoczęto urządzać różne imprezy, jak przedstawienia, zabawy, choinki dla dzieci i t. p., zbierając kapitał na ulepszenie starego i kupno nowego taboru. To też w krótkim czasie zakupiono i umieszczono na rogach ulic cztery dzwony alarmowe, rogi alarmowe (t. zw. bekasy) dla stróży nocnych, drabinę przystawną, linki, kilkanaście metrów węża, jedną najnowszego wówczas typu sikawkę i rezerwuar do wody, istniejący do dziś pod nazwą „Florek“.

W 1887 roku, Rada Straży i jej Dowództwo zajęły się dokompletowaniem i uporządkowaniem stanu taboru, uzbrojenia i umundurowania.

Z każdym rokiem Straż wzrastała w zasobność i narzędzia i czyniła postępy w organizacji.

W roku 1891 prezes Rady Straży Fr. Kotwicki wybudował w parku miejskim swoim kosztem urządzenia gimnastyczne (t. zw. gimnastykę), którą oddał do użytku Straży. W tymże roku został wyrestaurowany teatr miejski.

W roku 1896 Straż sprawiła sobie sztandar, którego jednak w krótkim czasie została pozbawiona przez władzę powiatową (sztandar ten został Straży zabrany). W 1900 roku zwracano się do naczelnika powiatu o zwrot sztandaru, lecz takowego nie uzyskano.

W 1902 roku przez Magistrat miasta została przebudowana istniejąca w parku miejskim t. zw. gimnastyka, służąca dla ćwiczeń strażackich, a część wydatków pokrył Zarząd Straży.

W 1908 roku sprawiono nowy sztandar Straży. W tymże roku zakupiono pochodnie dla Straży, sprawiono laski i letnie mundury, dokupiono trzy dzwony alarmowe i dwie trąbki sygnałowe.

W 1910 r. nabyto dwie żelazne beczki, drabinę rozsuwaną t. zw. petersburską i dwanaście wiader parcianych.

W 1912 r. sprawiono ciężki wóz rekwizytowy (wykonany przez J. Caffta z Lipna) i koce do nakrywania nóg podczas wyjazdów poza teren miasta.

W 1913 r. wyremontowano instrumenty muzyczne, dokupiono dwie pochodnie i dwa dzwonki alarmowe. Rozebrano część starej drewnianej remizy, a na tem miejscu pobudowano pierwszą wspinalnię dla ćwiczeń strażackich. Teatr zamieniono zpowrotem na remizę.

W 1914 r. tabor Straży był w należytym komplecie, zupełnie odpowiadającym potrzebom organizacji strażackiej.

Atoli przyszła wojna światowa i zdawałoby się, że „neutralne“ narzędzia strażackie nie będą tknięte przez zawieruchę wojenną, lecz stało się inaczej, gdyż okupanci — Niemcy i w taborze strażackim znaleźli nieprzyjaciela: potopili sikawki i beczki w stawie obok remizy, a co im się nadawało zabrali, rekwirując nawet dzwonki alarmowe i instrumenty muzyczne; opróżnioną zaś remizę strażacką zajęli na stajnię dla koni. Ogólne straty wyniosły kwotę 1623 rub. 20 kop. (protokół z dn. 13 grudnia 1915 r.). Dopiero po ustaniu walk na terenie powiatu ówczesny p. o. naczelnika Straży Józef Sarzało przy udziale gospodarza Straży Antoniego Zielonkiewicza pozbiierał narzędzia oraz niektóre części uzbrojenia i umundurowania Straży.

W roku 1916 Straż już zdołała dźwignąć się ze spowodowanego przez okupantów upadku i, jako tako wyekwipowana, na Zjeździe, urządzonym w tymże roku, uzyskała nawet uznanie i podziękowanie od władz niemieckich za wzorowe utrzymanie narzędzi pożarniczych.

W roku 1917 dokompletowano instrumenty muzyczne, zrabowane czy zniszczone przez okupantów i powołano do życia orkiestrę strażacką.

W roku 1923 nabyto sześć dzwonek alarmowych i sprawiono część nowych mundurów letnich. W następnym roku (1924) z inicjatywy burmistrza Z. Uzarówicza, członka Zarządu Straży, staraniem specjalnego Komitetu, w skład którego weszli m. in. burmistrz Z. Uzarówicz i członek Zarządu Straży dr. K. Maciejewski, wybudowano pawilon w parku dla orkiestry. W tymże roku pobudowano wspinalnię, podwyższając ją do dwóch

pięter, dokompletowano ilość letnich mundurów. Na Zjeździe strażackim w Lipnie Straż uzyskała nagrodę — dwie drabinki hakowe (od P. Z. U. W.).

W 1926 r. sprawiono część nowych mundurów galowych (granatowych dla Straży), zaopatrzone Straż w nowe trąbki sygnałowe, dokupiono część instrumentów muzycznych. Rekwizytom Straży nadano nazwy, umieszczając je w odpowiednich miejscach. W tymże roku sprawiono nowy lekki wóz pogotowia („Zuch“) i sikawkę przenośną („Wanda“).

W 1927 r. uzyskano od P. Z. U. W. beczkę żelazną dwukołową, nabyto drabinę t. zw. Szczerbowskiego, wyremontowano instrumenty muzyczne. Na Zjeździe Rejonowym w Kikole uzyskano nagrody: maskę przeciwdymową i drabinę drążkową. W tymże roku nabyto materiały na resztę mundurów galowych i założono nowy dzwonek przy remizie.

W 1928 r. sprawiono resztę mundurów.

W 1930 r. umieszczono hydrofor na ciężkim wozie rekwizytowym.

Na podkreślenie zasługuje fakt uzyskania z racji Jubileuszu od p. Wandy Blechert z Lipna daru w postaci siedmiu kasków dla członków Sztabu Straży.

Wkońcu należy nadmienić, iż poruszana od 1927 roku sprawa motoryzacji Straży (zaopatrzenie w sikawkę motorową i wóz samochodowy) w 1931 roku przybrała kształty realne: jest nadzieja zmotoryzowania Straży, dzięki gotowości Rady Miejskiej sfinansowania w części tego zamierzenia i przychylnego stanowiska P. Z. U. W.

Stan taboru, rekwizytów, umundurowania i uzbrojenia przedstawia się w obecnym czasie, jak następuje: sikawek — 3, węży — 170 metr., beczek — 8, drabina rozsuwana z wózkiem — 1, drabina Szczerbowskiego — 1, wóz - pogotowie — 1, hydrofor umieszczony na d. wozie rekwizytowym — 1, drabin przystawnych — 2, drabin - hakówek — 7, bosaków — 13, pochodni — 7, szpadli — 12, widel dwuzębnych — 3, wiader — 9, popręgów dla koni — 10, naszelników — 5, instrumentów muzycznych — 23, sygnałówek — 3, pulpity do nut — 5, mundurów galowych — 100, mundurów letnich — 100, kasków mosiężnych — 80, kasków ofic. — 12, czapek — 100, pasów koalicyjnych — 6, pasów zwykłych — 91, linek

— 6

Stanisław Jabłoński.

*Cenzarjusz Witecki,
naczelnik Straży.*

*Karol Kaman,
zast. naczelnika.*

Sztab O. S. P. w Lipnie.

*Siedzą od lewej: A Gabryszewski, B. Sworski, I. Mirowicz, C. Witecki, K. Kaman,
Fr. Lewandowski, J. Raniszewski.*

Stojąc od lewej: S. Giblewski, St. Jabłoński, J. Górecki, A. Leśniewski, J. Wieczorkiewicz.

*Bolesław Sworski,
gospodarz Straży.*

*Jan Wieczorkiewicz,
adjutant.*

Finanse i skarbnicy Straży

w okresie 1881—1931 roku.

Źródła dochodowe Straży przez cały okres jej 50-letniego istnienia mają swe trzy okresy zasadnicze. Pierwszy okres to lata 1881—1917, drugi — 1918—1924 i trzeci — 1925—1931.

Podstawą finansową gospodarki Straży w latach 1881—1917 były nawpół dobrowolne opłaty na rzecz Straży, wnoszone przez właścicieli nieruchomości, którzy wzamian byli uwolnieni od utrzymywania narzędzi pożarniczych, jakie według prawa posiadać powinni. Wymiar tych opłat był dokonywany przez Magistrat, a wpływały one bezpośrednio do Kasy Strażackiej. Opłaty te wahały się od 50 kop. do 4 rb. od nieruchomości rocznie. Wpływy z tego źródła zmniejszały się jednak z roku na rok. Poza tym stałym dochodem Straży było subsydjum od Magistratu w kwocie 30 rub. rocznie na utrzymanie narzędzi strażackich. W roku 1882 Straż uzyskała ponadto od Magistratu 460 rub. tytułem jednorazowej zapomogi, a w 1886 r. — 113 rub. zwrot kosztów remontu narzędzi pożarniczych. Poważniejszą pozycją dochodową był zwrot kosztów remontu uszkodzonych narzędzi podczas akcji ratunkowej w mieście lub okolicy. Kwoty z tego tytułu wpływające od Ubezpieczeń Wza-

jemnych budowli od ognia wynosiły, przykładowo: w 1883 — 76 rub. 90 kop., w 1884 r. — 35 rub. 58 kop., w 1885 r. — 174 rub. 85 kop., w 1886 r. — 70 rub., w 1887 r. — 274 rub. 30 kop., w 1891 r. — 336 rub. 80 kop., w 1907 r. — 15 rub., w 1909 r. — 149 rub. 55 kop., w 1910 r. — 335 rub., w 1912 r. — 248 rub. 75 kop., w 1913 r. — 185 rub. 15 kop., w 1914 r. — 112 rub. 80 kop., w 1917 r. — 204 rub. 02 kop. Poza tym od czasu do czasu Straż otrzymywała zasiłki od Warszawskiego T-wa Ubezpieczeń, a to: w 1881 r. — 50 rub., w 1902 r. — 50 rub., w 1913 r. — 50 rub., w 1917 r. — 25 rub. Od 1910 r. Straż uzyskiwała stały zasiłek od T-wa Drobnoego Kredytu w Lipnie, który wynosił w 1910 r. — 50 rub., a w latach 1911—1915 po 100 rub. Stałym dochodem były wpływy z wdzierżawiania sali teatru, który mieścił się w obecnej remizie, a które to wpływy wynosiły od 5-ciu rub. za wieczór. Poważnym dochodem były wpływy z przedstawień, urządzanych przez kółka amatorskie, i wpływy te dały, na przykład: w roku 1885 r. — 211 rub., w 1886 r. — 159 rub. 98 kop., w 1887 r. — 104 rub. 50 kop., w 1894 r. — 55 rub. 33 kop., w 1898 r. — 84 rub. 13 kop., w 1909 r. — 152 rub. 33 kop., w 1910 r.

Kościół rzymsko-katolicki w Lipnie.

Oddział I. Toporników.

— 80 rub. 87 kop. Poważnym również dochodem były wpływy z t. zw. wieczorów tanecznych (balów) i z koncertów, które np. wynosiły: w roku 1881 r. — 263 rub., w 1883 r. — 160 rub. 63 kop., w 1884 r. — 75 rub., w 1885 r. — 78 rub., w 1886 r. — 53 rub. 50 kop., w 1891 r. — 90 rub. 14 kop., w 1901 r. — 54 rub. 55 kop. Zabawy, urządzone w parku miejskim, dawały również poważniejsze kwoty. np.: w 1909 r. — 22 rub. 47 kop., w 1910 r. — 350 rub. 70 kop., w 1914 r. — 58 rub.

W rubryce dochodów znajdujemy również ofiary od poszczególnych osób, przynależnych do Straży, np.: od naczelnika Straży d-ra J. Zalewskiego — 50 rub. (1901 rok), od pom. nacz. A. Gajdra — 20 rub. i od wice-prezesa Straży K. Wańkowskiego — 15 rub. (1910 r.), od prezesa Straży K. Ostrowskiego — 25 rub. (1910 r.); od M. Wysockiego, W. Gąsiorowskiego, I Ziółkowskiego i A. Sobieckiego — po 15 rub., i od Br. Żołędowskiego i W. Sikorskiego po 10 rub (1913 r.); od J. Sarzała — 15 rub. (1914 r.).

Częstokroć też były dobrowolne ofiary, zebrane w gronie strażaków, jak np.: w 1881 r. — 104 rub. 75 kop.; w 1909 r. — 39 rub. i w 1910 r. — 29 rub. (od członków IV. oddziału Straży).

Głównym podstawowym źródłem finansowaniem Straży w latach 1918—1924 był podatek na Straż Ogniową, pobierany przez Magistrat i wpłacany do Kasy Straży. Po-

datkiem tym byli obciążeni wszyscy mieszkańcy miasta. Poza tem źródłem Straż w dalszym ciągu czerpała dochody z zabaw z loterią fantową w parku miejskim, z koncertów orkiestry, ze zbiórek ulicznych. I tak, na przykład, w 1919 r. z zabawy w parku uzyskano 4.483 mk. 75 fen., w 1920 r. — 39.105 mk. 50 fen. Nadal Straż uzyskiwała zasiłki od Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, jak np.: w 1919 r. — 532 mk., w 1921 r. — 1000 mk., w 1922 r. — 10.000 m. Poważniejszą również pozycją dochodową od 1920 r. są składki członkowskie od członków wspierających. Z niestałych dochodów zasługują na uwagę: zasiłek od Związku Florjańskiego w 1920 r. — 1525 mk. i zasiłki od T-wa „Lira“ w Lipnie: w 1921 r. — 80.000 mk., w 1922 r. — 36.370 mk., w 1924 r. — 57.000.000 mk., oraz dochód z koncertu, przeznaczony przez zespół amatorski — 140 zł. (w 1924 r.) jak również ofiara A. Prylińskiego - 25 zł (w 1924).

W okresie lat 1925—1931 r podstawowym źródłem gospodarki finansowej Straży jest subsydjum, udzielane przez Radę Miejską. W latach 1925—26 subsydjum to wynosi 1800 zł., a od 1918 r. — 2.500 zł. (rocznie). W latach 1925—1926 uzyskano poważniejsze zasiłki od cechów — szewskiego, ślusarskiego, piekarskiego, murarskiego i kowalskiego. Rubrykę niestałych dochodów uzupełniają wpływy z urzędowych corocznie zabaw w parku (z loterią fantową), z balów karnawałowych i z „sobótek“.

Poważniejszą pozycję wpływów stanowią składki członków wspierających - po 2 złote rocznie od członka, których to członków Straży liczy około 250.

Należy z pełnym uznaniem podkreślić inicjatywę wszystkich zarządów i sztabów Straży w okresie 50-letnia w kierunku zdobywania dochodów, jak również ofiarną pracę całej Straży przy urządzeniu imprez dochodowych. Te poczynania i starania przewijają się piękną, nieprzerwaną wstęgą przez wszystkie lata istnienia Straży.

Oddział II, Sikawkowy.

**Poniższy wykaz przedstawia spis skarbników
i ilustruje gospodarkę finansową Straży.**

L. p.	Nazwisko i imię skarbnika	Kadencja	Przychód		Rozchód		Okres budżetowy (rok)
			Ruble	kop.	Ruble	kop.	
1	Kuśmierkowski Roman	1881—1886 r.	388	80	361	15	1881
			1042	25	1033	87	1882
			695	10	694	62	1883
			244	56	208	22	1884
			457	52	439	24	1885
2	Henel Franciszek	1887—1893 r.	518	26	518	—	1886
			644	06	595	58	1887
			197	79	182	41	1888
			104	43	103	90	1889
			131	08	96	28	1890
			489	70	452	19	1891
			133	92	132	95	1892
3	Alifirenko Klemens	1894—1899 r.	132	14	108	66	1893
			183	90	161	18	1894
			99	15	78	72	1895
			303	95	302	50	1896
			80	40	70	61	1897
			124	52	130	45	1898
4	Lisicki Władysław	1900—1908 r.	109	50	142	58	1899
			517	85	113	48	1900
			1006	22	712	43	1901
			935	09	931	56	1902
			559	76	257	31	1903
			754	45	571	81	1904
			771	72	329	44	1905
			758	28	382	81	1906
			822	97	462	29	1907
			818	18	667	13	1908
5	Szágún Jan	1909—1910 r.	1001	03	850	28	1909
6	Wańkowski Karol	1911 do IX-1914 r.	888	65	532	43	1910
			721	48	243	40	1911
7	Henel Aleksander	IX-1914 do 1/X-1917 r.	1182	08	1009	85	1912
			1362	08	468	18	1913
			1569	—	825	06	1914
			958	94	512	40	1915
			1142	39	481	06	1916
8	Jurkowski Konstanty . . .	1/X-1918—15/V-1920 r.	1564	62	1058	84	do 25/VIII - 1917
			Mk.	fen.	Mk.	fen.	od 25/VIII - 1917 i 1918
			4392	37	3100	47	1919
9	Tański Aleksander	15/V-1920—1/IV-1922 r.	7275	65	3272	02	1920 do 15/V
			4228	13	521	50	1920/21
			51452	98	50060	95	1921/22
10	Kukowski Edward	4 IV-1922—23/IV-1924 r.	223225	45	121855	82	1922/1923
			129373723	63	128667050	—	
11	Keller Kazimierz	24/IV-1924—23/V-1925 r.	Zł	gr	Zł	gr	
			4777	07	4763	69	1923/1924
12	Dr. Maciejewski Kazimierz	23/V-1925—30/VI-1927 r.	759	38	740	67	1924/1925
			3401	80	3043	88	1925/1926
13	Henel Aleksander	Od 30/VI-1927	6595	59	5506	24	1926/1927
			6672	02	6206	94	1927
			5394	46	4046	44	1928
			4098	82	3291	56	1929/1930
			5518	95	5514	03	1930/1931

UWAGA: Wykazane kwoty w przychodzie obejmują również coroczne pozostałości.

Aleksander Henel.

Oddział III, Wodny.

Oddział IV Porządkowy.

O orkiestrze Straży.

W roku 1883 z inicjatywy Rady Straży Pożarnej powstała orkiestra smyczkowa i oddana została pod kierownictwo Teofila Szymańskiego. Grywała ona na przedstawieniach amatorskich i zabawach strażackich.

W r. 1887 orkiestra ta przestała istnieć instrumenty zaś muzyczne i nuty Rada wydała prywatnym osobom (Ludomirowi Chmielewskiemu, organiście przy miejscowym kościele parafialnym i innym), które natomiast zobowiązały się grywać na przedstawieniach i balach, urządzanych na cele Straży i Szkoły Realnej, niestety, jednak orkiestry owe prywatne osoby nie utworzyły i instrumenty zostały przez nich zwrócone Straży.

W r. 1888 powstała strażacka orkiestra smyczkowa pod kierownictwem Ludomira Chmielewskiego, który prowadził ją przez szereg lat, a po jego wyjeździe z Lipna kierował orkiestrą Teofil Szymański.

W 1906 r. zakupiono instrumenty muzyczne i stworzono orkiestrę dętą, złożoną z 19-tu członków, przeważnie młodocianych chłopców. Orkiestrą tą zarządzał Władysław Lisicki, a prowadził kapelmistrz Leopold Ilnicki. W 1907 roku orkiestra ta została umundurowana.

W 1908 r. zarządzającym orkiestrą był M. Majewski, a kapelmistrzem nadal L. Ilnicki. W roku tym orkiestra, uzupełniona przez kilku muzykantów orkiestry stacjonującego w Lipnie pułku kawalerji, grała stale podczas Wystawy Rolniczo-Przemysłowej w Lipnie.

W 1909 r. zarządzającym orkiestrą był d-h W. Zdrojewski.

W 1910 r. zarządzającym orkiestrą i kapelmistrzem był nadal L. Ilnicki, a następnie Fr. Owczarzewski.

W 1913 r. kierownictwo nad orkiestrą powierzono Bronisławowi Deduńskiemu, starszemu muzykantowi, przyczem wyremontowano instrumenty muzyczne. W tymże roku w sierpniu kierownictwo orkiestry objął kapelmistrz Józef Górecki, który prowadził ją do 13 sierpnia 1914 r. W dniu tym podczas generalnej próby orkiestry wpadł do remizy żandarm rosyjski i wrzasnął: „Wojna z Niemcami!.. Przestać grać!.. Mobilizacja!.. Rozejść się!..” Była to ostatnia próba przed wojną wszechświatową. Stosownie do decyzji naczelnika Straży,

Bronisława Żołędowskiego, instrumenty pozostawiono w remizie w szafie specjalnie przeznaczonej do przechowywania instrumentów.

W październiku i listopadzie 1914 r. przy koncentracji do pochodu „na Warszawę” armja niemiecka kwaterowała w naszym mieście i niejednen z oddziałów nocował w remizie. Wtedy to instrumenty muzyczne zostały zrabowane, pozostawiono tylko 3 basy i to w takim stanie pod względem higienicznym, że nie nadawały się już do gry. Wówczas to zrabowano instrumentów muzycznych na sumę 1252 rub.

Odtąd do roku 1917 Straż orkiestry nie posiadała.

W r. 1917 pomocnik naczelnika Straży Józef Domke, sekretarz Straży ks. Michał Serafin i kapelmistrz Józef Górecki podjęli inicjatywę założenia nowej orkiestry.

Głównym ofiarodawcą był proboszcz parafji lipnowskiej ks. prałat Walenty Załuski, który złożył na kupno nowych instrumentów 300 rub., za jego zaś przykładem poszło społeczeństwo, tak że w marcu 1917 r. osiągnięto już sumę potrzebną na zakup instrumentów. Wtedy to Józef Domke, zastępca naczelnika, i Józef Górecki, kapelmistrz, nabyli w Warszawie w firmie Stowasser i S-wie nowy komplet instrumentów. Trzy basy, pozostawione przez Niemców, zostały oddane do zamiany (z dopłatą) na nowe.

Nad nowopowstałą orkiestrą objął kierownictwo dawny jej kapelmistrz Józef Górecki i, dzięki jego gorliwej pracy, orkiestra w krótkim czasie została wyszkolona i mogła brać już czynny udział w uroczystościach strażackich, narodowych i kościelnych.

Staraniem kapelmistrza Józefa Góreckiego urządzono szereg koncertów i drogą dobrowolnych składek dokompletowano instrumenty muzyczne.

W r. 1926 orkiestra została umundurowana (nowe mundury galowe, granatowe), zakupiono część instrumentów, zostały ustalone przez Zarząd Straży specjalne przepisy dla orkiestry i wprowadzone w życie.

Zarządzającym orkiestrą i kapelmistrzem został nadal Józef Górecki a jego pomocnikiem został Kazimierz Świątkowski.

W roku 1927 wyremontowano wszystkie instrumenty muzyczne.

W dniu 31 sierpnia 1930 r. odbył się w Lipnie konkurs orkiestr strażackich Okręgu Lipnowskiego, zorganizowany przez Zarząd Związku Straży Pożarnych Okr. pod kierownictwem kapelmistrza Okręgu L. Ilnickiego. Na tym konkursie orkiestra

Straży Lipnowskiej uzyskała drugie miejsce i nagrody: klarnet i batutę.

W obecnej chwili orkiestra znajduje się nadal we wzorowym porządku, rozwija się i pracuje dla dobra swej organizacji — Straży Pożarnej, z łona której powstała, pozostając równocześnie na usługach całego społeczeństwa.

Z. Uzarowicz.

Orkiestra Straży.

W Y K A Z

prezesów, wiceprezesów i członków Kom. Rew., oraz Naczelników i członków Sztabu Och. Straży Poż. w Lipnie w kolejności ich urzędowania w okresie lat 1881—1931 r.

PREZESI STRAŻY

Jan Leśnobrodzki 1881-1882 r.
Dr. T. Stępniewski 1883-1886 r.
Fr. Kotwicki 1887-1893 r.
K. Rogójski 1894-1895 r.
Dr. W. Ossowski 1896 r.
S. Czeliszczew 1897-1898 r.
J. Woczyński 1899-1904 r.

J. Mańkowski 1905-1908 r.
C. Arendt 1909-1910 r.
R. Ostrowski 1911-1912 r.
L. Fickie 1913-1914 r.
K. Wańkowski 1914-1916 r.
Dr. J. Zalewski 1916-1918 r.
J. Mięśowicz 1918 r.

Dr. A. Ordyński 1919-1920 r.
Burm. J. Sarzało 1921-1923 r.
E. Kukowski 1924-1925 r.
K. Keller 1926 r.
A. Henel 1927 r.
Dr. K. Maciejewski 1927-1928 r.
K. Szyjewski 1929 r.

Burmistrz Z. Uzarowicz 1930-1931 r.

WICEPREZESI

Inż. K. Jurkowski 1919 r.
Br. Żołędowski 1920 r.
W. Witecki 1921 r.

Dr. K. Maciejewski 1922-1924 r.
Mec. K. Keller 1925 r.
A. Henel 1926 r.

Prof. L. Przemieniecki 1927 r.
Burm. Z. Uzarowicz 1927-29 r.
A. Sobiecki 1930-31 r.

CZŁONKOWIE KOMISJI REWIZYJNEJ STRAŻY

R. Karasiewicz 1921-1931 r.
W. Kochowicz 1921-1922 r.
J. Raniszewski 1921-1922 r.
M. B. Lisicki 1922-1923 r.

A. Twardowski 1922-1923 r.
W. Baranowski 1922-1923 r.
K. Keller 1923-1924 r.

J. K. Okóniewski 1923-1924 r.
J. Rozalski 1924 1926 r.
M. Wysocki 1924-1931 r.
A. Zielonkiewicz 1926-1931 r.

NACZELNICY STRAŻY

A. Strygner 1881-1883 r.
Dr. E. Budzyński 1883 r.
Kl. Wojtkiewicz 1884-1886 r.
J. Mozalf 1887-1888 r.
A. Strygner 1889-1890 r.
K. Rogójski 1891 r.
J. Mozalf 1892-1895 r.
L. Dmochowski 1896 r.
Dr. J. Zalewski 1897-1908 r.
Dr. Grzywiński 1909-1910 r.

R. Stralkowski 1911-1914 r.
p. o. J. Sarzało, W. Gąsiorowski
i p. o. J. Sarzało 1914 r.
W. Gąsiorowski 1915-1917 r.
Br. Żołędowski 1917-1918 r.
W. Kochowicz i A. Henel 1919 r.
A. Szostek 1920 r.
p. o. St. Strygner, p. o. K. Brą-
zert p. o. J. Sarzało 1920 r.

S. Woropaj 1921 r.
p. o. H. Ciesielski i L. Toma-
szewski 1922 r.
p. o. L. Zieliński 1923 r.
Br. Żołędowski 1923-1925 r.
p. o. T. Grefkowicz 1925 r.
C. Witecki i p. o. P. Janowski
1926 r.
L. Przemieniecki 1927 r.
C. Witecki 1928-1931 r.

ZASTĘPCY NACZELNIKÓW

W. Boguszewski 1881-1883 r.
J. Mozalf 1881-1886 r.
A. Strygner 1887-1888 r.
J. Turalski 1891 r.
A. Strygner 1892-1908 r.

A. Gajder 1909-1910 r.
M. Wysocki 1911-1917 r.
p. o. J. Sarzało 1917 r.
J. Domke 1917-1918 r.
P. Janowski, E. Zakrzewski 1919

M. Byszewski 1920-1921 r.
H. Ciesielski 1922 r.
T. Grefkowicz 1922-1926 r.
P. Janowski 1926-1928 r.
K. Kaman 1929-1931 r.

GOSPODARZE

A. Strygner 1883-1884 r.
J. Mozalf 1899-1908 r.
A. Strygner 1909 r.

M. Wysocki 1910-1918 r.
A. Zielonkiewicz 1919-1920 r.
J. Domke 1921 r.
p. o. A. Zielonkiewicz 1922 r.

L. Zieliński 1922-1926 r.
W. Żołędowski 1926-1928 r.
B. Sworski 1929-1931 r.

ADJUTANCI

W. Sikorski 1910-1914 r.
W. Turant 1918-1922 r.
p. o. Z. Uzarowicz 1920 r.

Z. Uzarowicz 1923 r.
J. Foremski 1924 r.
B. Wolski 1924-1928 r.
W. Czajka 1928 r.

J. Wieczorkiewicz 1928-1931 r.
II-gi adjutant S. Giblewski
1930-1931 r.

KAPELANI

Ks. M. Serafin 1917-1919 r.

Ks. A. Nieporęcki 1924 r.

Ks. L. Wierzbicki 1925 r.

D-CY I-GO ODDZIAŁU

L. Jaroszewski 1881-1883 r.
A. Kasprowiec 1884-1886 r.
F. Stoj 1887-1890 r.
A. Strygner 1891 r.
A. Truszkowski 1892-1909 r.
L. Bukowski, Al. Henel 1910 r.

W. Sikorski 1912 r.
Al. Henel 1914-1917 r.
p. o. J. Raniszewski, M. Ko-
prowski 1917 r.
L. Giziński, A. Zielonkiewicz
1918 r.

L. Giziński 1919 r.
K. Brązert 1920-1921 r.
J. Raniszewski 1922-1926 r.
K. Kaman 1927-1929 r.
Fr. Lewandowski 1929-1931 r.

D-CY II-GO ODDZIAŁU

W. Markowski 1881-1883 r.
Wl. Lisicki 1884-1887 r.
G. Stoj 1887-1888 r.
J. Mozalf 1891 r.
G. Stoj 1892-1909 r.

J. Szagun 1910-1911 r.
Br. Żołędowski 1912-1917 r.
G. Buehole 1917 r.
St. Strygner, Fr. Ciarkowski
1918 r.
A. Sawicki 1919 r.

B. Żołędowski 1920 r.
L. Romański, 1920-1922 r.
W. Turant 1923-1926 r.
F. Mioduski 1926 r.
A. Gabryszewski 1927-1931 r.

D-CY III-GO ODDZIAŁU

W. Gójski 1881-1883 r.
S. Szpotański 1884-1886 r.
F. Henel 1887 r.
W. Dudziński 1888 r.
J. Turalski 1890 r.
K. Alifirenko 1891-1892 r.
W. Wujeński, 1893-1909 r.

I. Ziółkowski 1910 r.
A. Caft 1914 r.
W. Dudziński, J. Sarzało 1915 r.
J. Domke, J. Kopeewicz 1917 r.
P. Janowski, W. Zakrzewski
1918 r.
A. Rumiński 1919 r.

E. Zakrzewski 1920 r.
Z. Uzarowicz 1920-1922 r.
L. Romański 1923 r.
W. Baranowski 1923-1926 r.
B. Sworski 1927-1929 r.
W. Baranowski 1930 r.
J. Raniszewski 1930-1931 r.

D-CY IV-GO ODDZIAŁU

M. Wysocki 1909-1911 r.
J. Kaufman 1912 r.
W. Gąsiorowski 1912-1914 r.

J. Domke 1914 r.
E. Kukowski 1915-1917 r.

W. Jaworski 1920 r.
S. Sobiecki 1923-1926 r.
A. Twardowski 1927-1931 r.

KAPELMISTRZE

T. Szymański 1883-1887 r.
L. Chmielewski 1888-1894 r.
T. Szymański 1894-1904 r.

L. Ilnicki 1906-1909 r.
Fr. Owczarzewski 1910 r.
L. Ilnicki 1911-1912 r.

p. o. Br. Deduński 1913 r.
J. Górecki 1913-1914 r.
i 1917-1931 r.

S p i s

członków czynnych Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie w Roku Jubileuszowym.

U w a g a: cyfry w nawiasach obok nazwisk oznaczają ilość lat służby w Straży.

ZARZĄD:

Prezes Zygmunt Uzarowicz (11).
Wiceprezes Antoni Sobiecki (26).
Skarbnik Aleksander Henel (23).
Sekretarz Kazimierz Brązert (11).
Lekarz Dr. Kazimierz Maciejewski (10).

Członkowie: Aleksander Leśniewski (11), Henryk Kramer (8), Mieczysław Kalksztejn (1).

Komisja Rewizyjna: Mieczysław Wysocki (16), Antoni Zielonkiewicz (16) i Roman Karasiewicz (11).

Naczelnik Straży Cazarjusz Witecki (11).

Zastępca Nacz. Straży Karol Kaman (11).

Gospodarz Straży Bolesław Sworski (11).

Adjutanci:

I. Jan Wieczorkiewicz (3).
II. Saturnin Giblewski (1).

Adjutant przydzielony do Zarządu Zw. Okręgowego Stanisław Jabłoński (13).

ODDZIAŁ I., Toporników.

Dowódca Franciszek Lewandowski (10).
Z-ca d-cy Mieczysław Jurkiewicz (6).

Plutonowi: Wilhelm Barc (11), Antoni Inśadowski (10), Bolesław Węgorzewski (9).

Sekcyjni: Jan Cegielski (11), Władysław Kalinowski (4).

Szeregowcy: Władysław Melkowski (9), Wincenty Ptaszyński (4), Bolesław Lewandowski (4), Stanisław Kwieciński (4), Aleksander Kaman (4), Ignacy Zalewski (3), Jan Bełkowski (3), Aleksander Kochowicz (1), Józef Sadowski (1), Stanisław Sowiński (1), Józef Popieralski (1), Józef Targański (1), Kazimierz Tucholski (1).

ODDZIAŁ II., Sikawkowy.

Dowódca Antoni Gabryszewski (16).
Z-ca d-cy Franciszek Górecki (16).

Plutonowi: Feliks Gabryszewski (16), Nachmam - Peryc Najburg (16), Stanisław Lewandowski (8).

Sekcyjni: Ferdynand Jabs (35), Zygmunt Rynkowski (6).

Szeregowcy: Szymon Sobiecki (16), Stanisław Sławiński (8), Stanisław Zelechowski (8), Paweł Gabryszewski (6), Włady-

śław Grochocki (6), Władysław Kowalski (6), Stanisław Skowroński (5), Józef Ptaszyński (4), Stefan Sobiecki (1), Otto Ergart, Marjan Kilanowski, Zygmunt Kilanowski, Kazimierz Zelechowski.

ODDZIAŁ III., Wodny.

Dowódca Józef Raniszewski (21).
Z-ca d-cy Stanisław Lawrenc (16).

Plutonowi: Franciszek Dębski (42), Stanisław Daniecki (6).

Sekcyjni: Władysław Sobierajski (9), Franciszek Wieczorkowski (6).

Szeregowcy: Jan Grudowicz (22), Jan Kuberski (20), Stanisław Smigelski (15), Józef Sobociński (4), Kazimierz Chrabaszczewski (1), Wincenty Cyrankowski (1), Feliks Kruszewski (1), Józef Lawrenc (1), Władysław Piłus (1), Wincenty Świerczyński (1).

ODDZIAŁ IV., Porządkowy.

Dowódca Aleksander Twardowski (20).
Z-ca d-cy Aleksander Leśniewski (11).

Plutonowi: Leon Romański (26) i Wacław Zelechowski (10).

Sekcyjni: Mieczysław Godlewski (11) i Bolesław Rynkowski (4).

Szeregowcy: Józef Potęgowski (16), Henryk Kramer (8), Jan-Kanty Okóniewski (8), Czesław Mikołajczewski (7), Franciszek Wszelaki (7), Wacław Balasiewicz (1), Stefan Wolin (1).

ORKIESTRA STRAŻY.

Kapelmistrz Józef Górecki (16).

Plutonowi: Efraim Berger (36), Stanisław Błoński — ojciec (16), Zygmunt Dedunski (16), Józef Makowiecki (16), Wincenty Makowiecki (11), Jan Waczkowski (11), Józef Ciechanowski (9), Adolf Mantaj (10).

Szeregowcy: Stanisław Ciechanowski (8), August Lik (8), Stanisław Piszczalski (7), Witold Winnicki (7), Andrzej Kowalski (6), Józef Różański (6), Kazimierz Zabłocki (6), Stanisław Błoński — syn (5), Tadeusz Błaszkiwicz (4), Antoni Różański (4), Kazimierz Sztandarowski (4), Feliks Górecki (3), Henryk Sawicki (3), Krzemieński (1), Józef Chruściński, Czesław Grabowski, Zygmunt Kopeczyński, Zygmunt Kosicki, Henryk Orpikowski, Henryk Winnicki.

Remizowy — Wacław Serocki.

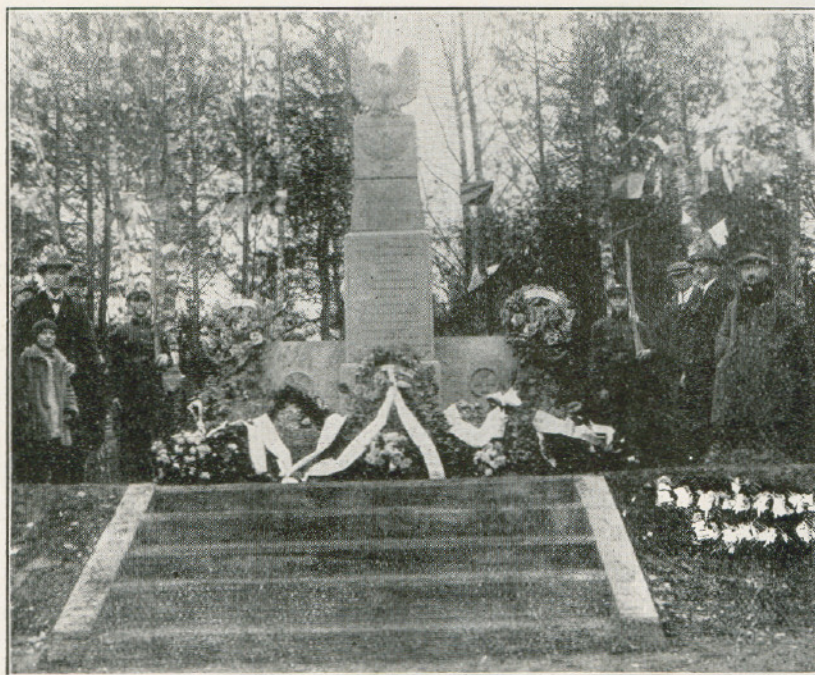
Korpus b. członków i weteranów Straży.

Dowódca K-su Józef Zaborowski.

Z-ca d-cy Antoni Sawicki.

Członkowie: Wincenty Baranowski, Józef Bednarski, Aleksander Bińkowski, Gustaw Bucholc, Antoni Chrabąszczewski, Stanisław Czarnecki, Ignacy Depkowski, Feliks Fabrycki, Jan Frejde, Stanisław Gabryszewski, Antoni Gołębiowski, Piotr Górecki, Wacław Górecki, Leopold Inicki, Franciszek Jordan, Wacław Jurkiewicz, Gustaw Kaman, Adolf Kaman, Ignacy Kaniewski, Stanisław Kitkowski, Stefan Korpulski, Kazimierz Kowalczyk, Antoni Krysztopolski, Leon Kuberski, Edward Kukowski, Wincenty Młotkowski, Władysław Nowakowski, Wilhelm Ołems, Jan Ostro-

wicki, Stefan Paradowski, Adam Pańniewski, Władysław Pańniewski, Władysław Ptaszyński, Józef Rogójski, Jan Rozalski, Aleksander Rumiński, Antoni Rybowicz, Leon Rychert, Józef Sarzało, Jakób Stuzewski, Jan Sobiecki, Stefan Sobiecki, Fryderyk Stoj, Franciszek Szczepański, August Szejwe, Zygmunt Szynkiewicz, Władysław Targański, Władysław Turant, Moszek Unger, Karol Wańkowski, Antoni Warczachowski, Zygmunt Waśkiewicz, Józef Wieczorkowski, Zygmunt Wilmański, Jan Witecki, Karol Witeks, Bronisław Wysocki, Jan Zalewski, Wincenty Zdrojewski, Lucjan Zieliński, Roman Zmysłowski, Jakób Żabicki.

Pomnik poległym lipnowianom w wojnie 1918—20 r.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI I ZAKŁADY MECHANICZNE URSUS S. A.

CAŁKOWICIE WYKONANE W KRAJU.

SAMOCOHODY CWS, URSUS, SAURER cięża-
rowe, półciężarowe, osobowe, autobusy. —

MOTOCYKLE CWS

KAROSERJE — samochodowe — przyczepki —

REGULATORY SZYBKOCÍ

SILNIKI ropowe Diesel — Ursus od 4 do 500 km

AGREGATY dla rolnictwa, oświetlenia

ARMATURY i ODLEWY dla cukrownictwa —
gorzelnictwa — kanalizacji — wodociągów —

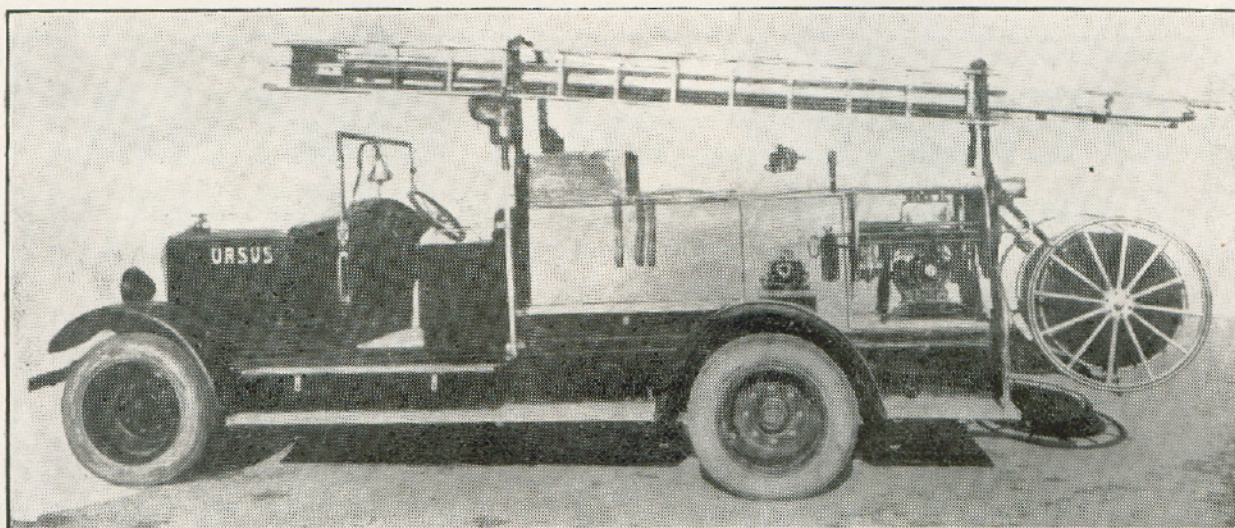
STOPY ŁOŻYSKOWE

KONSTRUKCJE ŻELAZNE windy, kafary, wozy

MOTORÓWKI morskie i rzeczne, kutry rybackie,
promy, pogłębiarki, łodzie, ślizgowce — —

ANALIZY CHEMICZNE stali, żelaza, stopów,
materiałów palnych i opałowch, smarów,
rud, żużli, wody, gazów, fotografie mikro
i makroskopowe. Analizy w ciągu 24 godzin.

**Najwyższe odznaczenia
na wystawach
krajowych i zagranicznych.**

SPECJALNOŚĆ: samochody rekwizytowe
dla Straży Pożarych MOTOPOMPY.

Popierajcie Przemysł Krajowy — nabywając wyroby

**P. Z. INŻ. URSUS. Dyrekcja: Warszawa,
Królewska nr. 18. Telefon nr. 548-10.**

Dachówki, Dreny i Licówki

znanej pierwszorzędnej jakości

polecają

Pomorskie Zakłady Ceramiczne

Tow. Akc.

(dawniej M. Falck & Co.)

W GRUDZIĄDZU.

Oddział dla dren w Świerkocinie.

Adres telegr. »Pozaceram« — Tel. 46 i 446.

Roczna produkcja dachówek, dren i cegieł 45.000.000 szt.

STRZEŻ SIĘ OGNIA!

Obywatelu! Troską Twoją winno być zapewnienie sobie
i współmieszkańcom trwałego dachu nad głową

Kryj swoje budynki

blacha żelazna ocynkowana

Marki **C. K. H. „Królewska-Huta“**

FIRMY

Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego S. A. w Będzinie

największej fabryki wyrobów przetwórczego przemysłu cynkowego w Polsce.

Blacha żelazna ocynkowana marki C. K. H. „Królewska-Huta“

znana jest ze swej dobroci na całym terenie Rzeczypospolitej Polskiej jak również w krajach europejskich i zamorskich. Do nabycia w składach żelaza i materiałów budowlanych, spółdzielniach rolniczo-handlowych, kooperatywach lub bezpośrednio (w fabryce. Wystrzegać się naśladownictw!

Dach kryty żelazną blachą ocynkowaną marki C. K. H. „Królewska-Huta“ przetrwa pożary, burze, grady i deszcze.

POŻARNICZE NARZĘDZIA

Sikawki (motorowe i ręczne), beczkowsy, drabiny, hełmy, pasy, pochodnie i t. p.

Węże w najwyższych gatunkach

poleca

WACŁAW ŁUKASIEWICZ

Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 41, tel. 502-45.

»—> Cenniki i oferty na żądanie. <—«

Reprezentacja Fabryki Drabin wszelkiego rodzaju „DRABINA“ w Łodzi.

HURTOWA PERFUMERJA

A. KULAS

**WARSZAWA, NALEWKI NR. 24.
TELEFONY NR. 659-74 i 659-19.**

POLECA

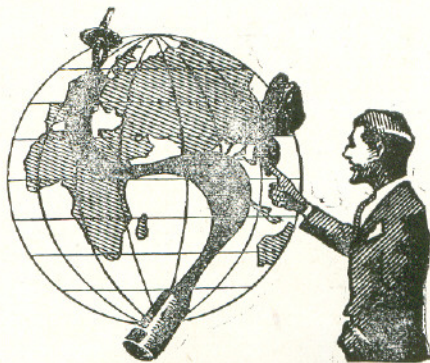
WYROBY PERFUMERYJNE — KOSME-
TYCZNE — GUMOWE — CHIRURGICZNE
ŚRODKI OPATRUNKOWE i OCHRONNE
ORAZ WSZELKIE ARTYKUŁY W ZAKRES
PERFUMERJI i KOSMETYKI WCHODZĄCE
FIRM KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH
PO CENACH ŚCIŚLE FABRYCZNYCH.

— WYRÓB KRAJOWY —

Rzetelny kupiec

proponuje swej klienteli tylko towar
dobry, dlatego też w roku bieżącym
sprzedawać będzie wyłącznie ※※※※

najlepszą i najpraktyczniejszą

Miodową Muchołapkę

„AEROXON“

z sztyfcikiem i zieloną wieczkiem.

Fabryka Muchołapek
R. STEYSPAL

Biała, Woj. Krakowskie

„AEROXON“

Sikawki motorowe

wydajności od 450 do
1000 ltr. na 1 minutę
w cenie od **zł 3.000.-**

Na żądanie oferty, cenniki!

Samochody pożarnicze

różnych typów
poleca ze składu

Fabryka Narzędzi Pożarniczych

„Strażak”

Warszawa, ul. Królewska 11

TOWARZYSTWO AKCYJNE FABRYKI CUKRU

„CHELMICA”

St. poczt., telegr. i kolej **Włocławek**
skrzynka pocztowa 113. Telefon nr. 4-67.

Produkcje:

**kryształ biały
konsumcyjny
drobny i gruby**

Sprzedaż wagonowo i na worki na miejscu.

HOTEL ANGIELSKI i RESTAURACJA

PŁOCK ul. Tumska 9. Telef. 65.

właśc. **KAROL KESTIJANIS**

Firma egzystuje od r. 1876.

Warszawska Fabryka Wieńców Metalowych

Bolesław Paliszewski

Warszawa } Skład fabr. i kantor,
                  } Pl. Mirowski 8,
                  } tel. 781-83
                  } Fabryka, ul. Żytnia 59
                  } (dom własny)
                  } tel. 275-25

„WĘGLÓWKA”

Spółdzielnia węglowa dla funkcjonariuszy państwowych, cywilnych i wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej. Spółdz. z ogr. odp. **Kraków, Sławkowska 1, tel. 133-51.** Dostarcza węgiel i koks górnośląski z 19 kopalń Koncernu węglowego „ROBUR” w Katowicach, na najdogodniejszych warunkach, w cenie:

węgiel gruby i orzech I. a	zł 40,50
węgiel kostka	zł 42,—
Koks gruby i kostka I.	zł 47,40
Koks kostka II.	zł 46,—

Bliższych informacji udziela

Dyrekcja Spółdzielni „WĘGLÓWKA”, **Kraków, Sławkowska 1, tel. 133-51.**

FABRYKA BISZKOPTÓW

I PIERNIKÓW

KAZIMIERZ MYSTKOWSKI

KALISZ

Podaje do wiadomości szerszemu ogółowi, że za gotówkę i na wypłatę oddaje najlepsze wirówki patentowane „MILENA” oraz przyjmuje wszelkie reperatury wirówek, rowerów i maszyn do szycia, jak również i szwejsowanie gazowe, poleca

**Zakład Mechaniczny F. G. CARSKI
CZERNIKOWO, pow. Lipno.**

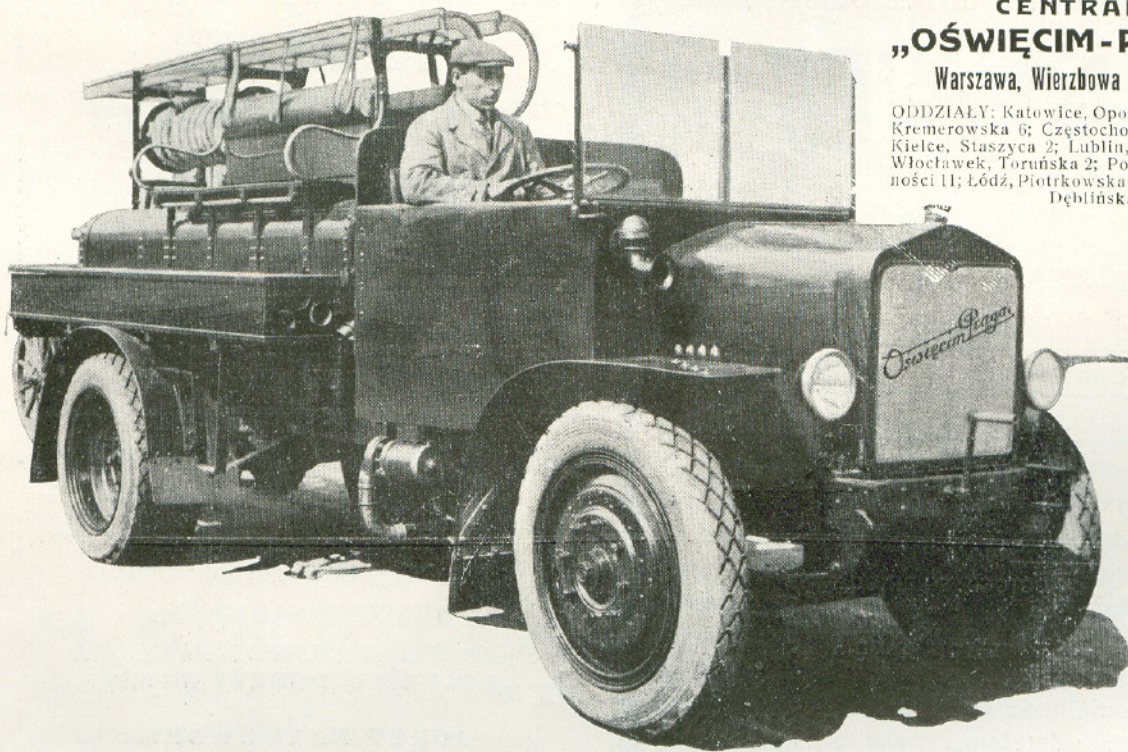
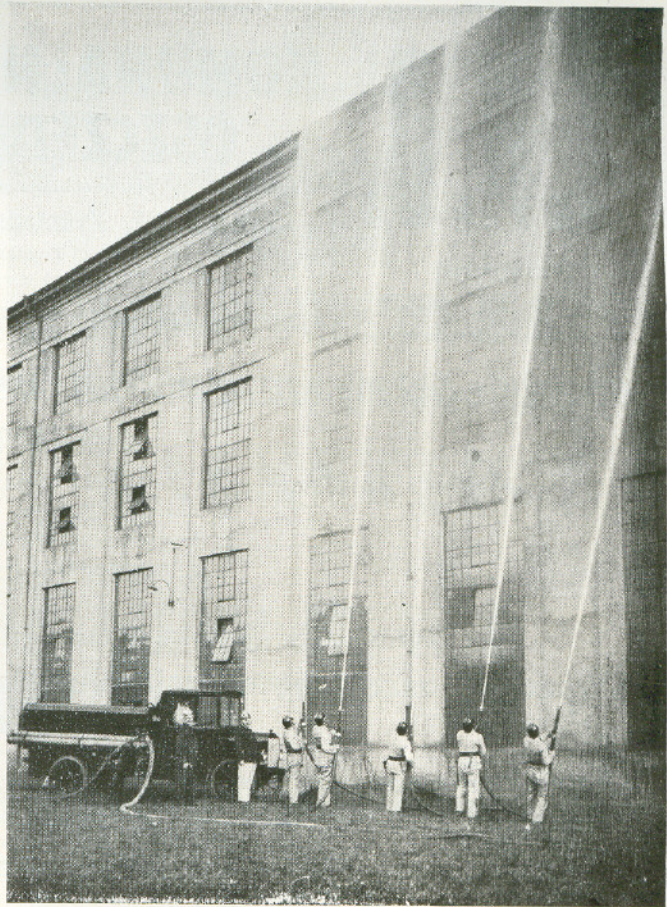
Oświęcim-Praga

to najlepszy samochód
dla Straży Pożarnych.

„Oświęcim-Praga“ jest
**trwały, solidnie zbudowany,
szybki, ekonomiczny, tani.**

Samochody „Oświęcim-Praga“
z łatwością pokonywują naj-
gorsze nawet tereny. :-: :-:

Na żądanie: demonstracje wozów i wy-
czerpujące oferty.

CENTRALA
„OŚWIĘCIM-PRAGA“
Warszawa, Wierzbowa róg Fredry.

ODDZIAŁY: Katowice, Opolska 19; Kraków,
Kremerowska 6; Częstochowa; II Aleja 42;
Kielce, Staszycza 2; Lublin, Kapucyńska 1;
Wrocław, Toruńska 2; Poznań, Plac Wol-
ności 11; Łódź, Piotrkowska 173; Sosnowiec,
Dęblńska 7.

K. K. O.istnieje
od 1. IX. 1929.**KOMUNALNA KASA
OSZCZĘDNOŚCI**

powiatu Lipnowskiego

Lipno, ul. Piłsudskiego 16 a

(Gmach Powiatowy)

Telefon nr. 31.

Kapitał Zakładowy 100.000 złotych

K. K. O.istnieje
od 1. IX. 1929.**Przyjmuje wkłady oszczędnościowe, udziela kredytów, inkasuje weksle,
dokumenty.**

Pła ci:	od wkładów na każde żądanie i r-ków czekowych . . .	6 ^o / ₁₀₀
	„ za 1-miesięcznym wypowiedzeniem . . .	9 ^o / ₁₀₀
	„ za 3-miesięcznym wypowiedzeniem i oszczęd- nościowych szkolnych	10 ^o / ₁₀₀

Pełną gwarancję za bezpieczeństwo i całość wkładów daje statutowo Lipnowski Powiatowy Związek Komunalny całym swoim majątkiem. --

**Składający oszczędności mają pierwszeństwo
przy otrzymaniu z K. K. O. pożyczek. —**

SPÓŁDZIELNIA CHRZEŚCIJAŃSKA

„ŚWIT”

z odpowiedzialnością udziałami

w Lipnie

poleca:

pierwszej jakości towary kolonjalne,
wyroby cukiernicze — owoce świeże
i suszone, tytoń i t. p.

Każdy z odbiorców w interesie własnym, aby mógł pobierać zwroty od zakupów (dywidendę), które wynoszą co rok bardzo wysokie sumy, winien zapisać się na członka, co jest dla wszystkich bardzo przystępne, gdyż jeden udział statutowy wynosi zł 20.— płatny ratami w ciągu jednego roku. Odpowiedzialność członkowska tylko zadeklarowanym udziałem, ryzyka żadnego niema

Z DNIEM 1-GO LIPCA 1931 ROKU

W LIPNIE

ZOSTAJE OTWARTY

HURTOWY**SKŁAD SOLI**

NA POWIAT LIPNOWSKI.

**FILJE: w Dobrzyniu n/W.
i w Lubiczu. —**Składy te będą zaopatrzone
we wszystkie gatunki soli.**KONCESJONARJUSZE:**SPÓŁDZIELNIA ROLNICZO - HANDLOWA
„ROLNIK“ w DOBRZYNIU n/W

i

JÓZEF FALKOWSKI.

**SKŁAD
MATERJAŁÓW
APTECZNYCH
FARB I PERFUMERJI**

LIPNO, UL. PIŁSUDSKIEGO 9. TELEFON 14.

MIECZYŚLAW KALKSZTEJN

ORAZ

**FABRYKA
WÓD GAZOWO-OWOCOWYCH**

LIPNO, UL. KOŚCIUSZKI 21. (DGM WŁASNY) TEL. 123.

HANDEL WIN I WÓDEK

w naczyniach zamkniętych

I NACZYŃ KUCHENNYCH

KAZIMIERZ

B R A Ź E R T

LIPNO, UL. PIŁSUDSKIEGO 33. TEL. 37

**Wytwórnia i sprzedaż
RÓŻNEGO OBUWIA**

M. ROTMAN

LIPNO, UL. PIŁSUDSKIEGO 8

CENY PRZYSTĘPNE

SKŁAD DRZEWA

budowlanego i stolarskiego

M. KOCIOŁEK

LIPNO - UL. PIŁSUDSKIEGO 33.

TELEFON 37.

! ZAPISUJCIE SIĘ
NA CZŁONKÓW
TOWARZYSTWA
UPIĘKSZENIA
MIASTA LIPNA **!**

BANK SPÓŁDZIELCZY ZIEMI DOBRZYŃSKIEJ W LIPNIE

Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ NIEOGRANICZONĄ.

ZŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE.

KAPITAŁY WŁASNE ZŁOTYCH 200.000

LOKATY I WKŁADY CIRCA ZŁOTYCH 1.300.000.

Nasiona pastewne i ogrodowe.

**Skład Materiałów Aptecznych, Perfum, Farb i Nasion
Henryk Czesławski i Aleksander Henel**

DOM własny: ul. Rapackiego 7. W LIPNIE. FILJA: ulica Staszica nr. 9.
Telefon nr. 6. Firma założona w roku 1903. Telefon nr. 7.

poleca: środki lekarskie i opatrunkowe, wody mineralne, naturalne
i sztuczne perfumy i mydła krajowe i zagraniczne, artykuły
fotograficzne i chemikalje, pokosty, farby, tapety, smary i oliwy.

— Szpilki i perzki —

Sklep Galanteryjny

— oraz —

Kapelusze Damskie

R. Ożarów

Lipno

ul. Piłsudskiego nr. 21

Zakład

z obuwem

A. Pocięcha

Lipno

ul. Piłsudskiego nr. 15

KASYNO URZĘDNICZE

wydaje obiady o godz. 12-tej do 18-ej, z 4-ch dań 2 zł., kolacje i śniadania o przystępnych cenach.

Kierownik: **Władysław Kwaśniewski, Lipno, ul. Piłsudskiego 12.**

SKLEP BŁAWATNY
ALEKSANDER LEŚNIEWSKI

LIPNO, PLAC DEKERTA 4

Wielki wybór materiałów bieliznianych
oraz na ubrania męskie i damskie.

DOM ROLNICZO-HANDLOWY
J. RUSZKOWSKI
LIPNO, UL. GDAŃSKA 54. TELEFON 51.

Konto przekaz. P. K. O. Nr. 60487 w Warszawie.

ZIEMIOPŁODY i PASZA: Zboże, nasiona otręby, makuchy i t. p. — NAWOZY SZTUCZNE: Superfosfat, azotniak, saletra, tomasyna, sól potasowa, kajnit, i t. p. MASZYNY i NARZĘDZIA ROLNICZE: plugi, brony, kultywatory, siewniki, żniwiarki, młocarnie, wialnie, kieraty, siewczarki, parniki i t. p. — MASZYNY i NACZYNNIA MLECZARSKIE: wirówki, masielnice, konwie, szkopki, cedzidla, mierniki, oziębiacze i t. p. — MATERJAŁY BUDOWLANE i OPAŁOWE: węgiel, koks, wapno, cement, smoła, papa i t. p. — RÓŻNE: żelazo, wyroby żelazne i galanterja, naczynia kuchenne, narzędzia stolarskie i ciesielskie, wyroby aluminiowe i emaljowane, wagi dziesiętne i odważniki, części płuzne i t. p.

DRUKARNIA — KSIĘGARNIA

i sprzedaż materiałów piśmiennych
oraz rejestrów gospodarskich

D. LEWIN
W LIPNIE - UL. KOŚCIUSZKI 6.

Telefon 87.

Firma egz. od roku 1896.

ZAKŁAD
JUBILERSKO-ZEGARMISTRZOWSKI

F. SIWEK
LIPNO - ULICA PIŁSUDSKIEGO 12.

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
J. OKÓNIEWSKI
W LIPNIE

Z okazji 50-lecia Ochotniczej Straży
Pożarnej w Lipnie udziela
przy zamówieniach
50% zniżki.

SPÓŁDZIELNIA TOWAROWA

W LIPNIE, UL. GDAŃSKA 51-53

z ogr. odp., istn. od roku 1929 u p. Wilhelma Olemsa

oraz przyjmuje wszelkie naprawy
narzędzi rolniczych i mecha-
nicznych po cenach przystępnych

PRACOWNIA
ZAKŁAD
RZEŹBIARSKO-KAMIENIARSKI
FELIKS KINIORSKI W LIPNIE
UL. PIŁSUDSKIEGO 37.

Wykonuje pomniki, figury, tablice pamiątkowe, ro-
boły kościelne, budowlane, wchodzące w zakres
kamieniarsko - rzeźbiarski. — Wykonuje solidnie.
— Ceny przystępne. —

HANDEL WIN

I TOWARÓW KOLONIALNYCH

EDWARD KUKOWSKI

LIPNO, UL. KOŚCIUSZKI NR. 1

CUKIERNIA
JANUSZA WENCLA
W LIPNIE

OTYLJA HAPKE

AKUSZERKA

Lipno, ul. Staszica 9.

Bank Ludowy Spółdzielczy

z ogr. odp.

w **Lipnie**

Członek Związku

Żydowskich Towarzystw Spółdzielczych w Polsce
załatwia wszelkie czynności, wchodzące
w zakres bankowości
szybko i punktualnie.
Prowizja minimalna.

SKLEP Z MANUFAKTURĄ

P. BENET

Lipno, ul. Piłsudskiego 14.

MENDEL ALTMAN

Hurtowny Skład
Artykułów Kolonjalno-Spożywczych
i Galanteryjnych

w Lipnie, ul. Rapackiego 7. Telefon 105.

Sklep kolonjalny, galanterja
i artykuły piśmienne

A. M. FRANK

Lipno, ul. Piłsudskiego 11.

Magazyn gotowych ubrań

MORDKA DJOGENES

Lipno, ul. Piłsudskiego 6.

Sklep z manufakturą

FRANCISZEK DRZEWIECKI

Lipno, ul. Piłsudskiego 9.

Zakład fotograficzny
i pracownia portretów

J. BORN SZTEJN

Lipno, ul. Piłsudskiego 11.

Czynny codziennie od godz. 8-mej rano.

Sklep kolonjalno-spożywczy

BRONISŁAW BŁASZCZAK

Lipno, ul. Piłsudskiego 37.

Sklep żelazno-galanteryjny

A. MŁAWER

Lipno, ul. Piłsudskiego 11.

TARTAK PAROWY

A. Łabędź i H. Czarnoczapka

LIPNO

Tel. nr. 117.

Sklep kolonjalny

M. LEWIN

Lipno, ul. Piłsudskiego 12.

Sklep galanteryjny i kapeluszy

H. I. HERC

Lipno, ul. Piłsudskiego 13.

<p>Zakład Fryzjerski Męski i Damski Jan Sobiecki, Lipno, ul. Piłsudskiego 6.</p>	<p>Sz. H. SZEJNBERG Wybór gotowych ubrań damskich, męskich i dzieci- nych we wielkim wyborze na sezon na dogodnych warunkach. — Ceny przystępne! Lipno, ul. Kilińskiego nr. 4.</p>
<p>Zakład Pogrzebowy i sklep z manufakturą i galanterją A. Twardowski, Lipno, Piłsudskiego 14.</p>	<p>HELENA ZBROJSKA SPRZEDAŻ PIWA Lipno, ul. Toruńska 2.</p>
<p>„HOTEL WARSZAWSKI“ RESTAURACJA Lipno, ul. Kościuszki nr. 16.</p>	<p>SKŁAD mebli i wyrobów żelaznych Sprzedaż na dogodnych warunkach. Duży wybór mebli. Juda Sznycer, Lipno, ul. Toruńska 5.</p>
<p>SUPER-RADJO Jan Zarębski, Lipno, ul. Kościuszki 5. Radjo, rowery, motocykle, wirówki i maszyny do szycia.</p>	<p>SKLEP KOLONJALNY WANDA BLECHERT LIPNO, Plac 11. Listopada Nr. 6 a.</p>
<p>Sklep Artykułów Spożywczych Aleksander Kaman Lipno, ul. Kościuszki 15.</p>	<p>Zakład Tapicerski i Dekoracyjny JAN WUNDER LIPNO, Plac 11-go Listopada nr. 4</p>
<p>Stanisław Wejchert Sprzedaż skór, przyborów szewskich i obuwia. Lipno, ul. Toruńska nr. 6.</p>	<p>Sklep kolonjalny i Zakład stolarski KAROL KAMAN LIPNO, Plac 11-go Listopada nr. 1.</p>
<p>C. GRÜNBERG Sprzedaż towarów łokciowych. Posiada wybór towarów sezonowych po cenach niskich Lipno, ul. Toruńska nr. 12.</p>	<p>ZAKŁAD POWROŹNICZY Posiada stale na składzie wielki wybór towaru po- wroźniczego, oraz przyjmuje obstalunki dla Straży Pożarnych po cenie przystępnej. JÓZEF POTĘGOWSKI, Lipno, Plac 11 Listopada 5</p>
<p>Skład-wędlin i mięsa Stanisław Piotrowski Lipno, ul. 3-go Maja, przy Elektrowni</p>	<p>Sklep Kolonjalno-Galanteryjny „KONKURENCJA“ Wł. Eug. Marcinkowski LIPNO — UL. ZAWODZIE NR. 7.</p>
<p>Hieronim Młotkowski ☛ Sklep z gotowem obuwem własnego wyrobu oraz reperacja obuwia. Lipno, ul. Toruńska Nr. 3.</p>	<p>T. SONABEND Sprzedaż Towarów Galanteryjnych Lipno, Plac Dekerta Nr. 6.</p>
<p>Sklep Spożywczo - Kolonjalno - Galanteryjny STEFAN KOPULSKI Lipno, ul. Toruńska nr. 8.</p>	<p>Tania Sprzedaż Towarów Galanteryjnych SARA GUTENBERG Lipno, Plac Dekerta Nr. 7. ☛ Przyjdź — a przekonasz się! ☛</p>

<p>FIRMA M. KLIMBERG - ul. Kościuszki 14. Po cenach konkurencyjnych poleca na sezon letni wielki wybór artykułów, wchodzących w zakres konfekcji męskiej i dam- skiej oraz wszelkiej galanterji.</p>	<p>BEREK DĄB — — OLEJARNIA Lipno, Rapackiego 10. Telefon 110.</p>
<p>UBEZPIECZENIA ogniowe, gradowe, życiowe, sa- mochodowe, od nieszczęśliwych wypadków, odpowie- dzialności cywilnej, posagowe, rent itp. sprawnie, szybko i dokładnie i na najdogodniejszych warunkach załatwia Biuro Ubezpieczeń Marjana Adam- kowskiego w Lipnie przy ul. Gdańskiej 27, Tel. 130. — Na żądanie przedstawia wyczerpujące oferty.</p>	<p>REGINA KRZECZANOWSKA SKŁAD ARTYKUŁÓW KOLONJALNO-SPOŻYWCZYCH i GALANTERJI LIPNO, UL. TORUŃSKA 1.</p>
<p>SKŁAD MANUFAKTURY H. MAKOWICZ LIPNO, Plac Dekerta 7.</p>	<p>DAWID HARTBROT Skup i sprzedaż zboża LIPNO, ul. Toruńska 1.</p>
<p>SZ. SOSNOWSKI SKLEP Z MANUFAKTURĄ LIPNO, Plac Dekerta 17.</p>	<p>FIRMA „POELS“ Skład mięsa i wędlin LIPNO, Plac 11 Listopada 8.</p>
<p>M. BLUM NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO WYTWORNEGO OBUWIA przyjmuje obstalunki po cenach przystępnych LIPNO, Plac Dekerta 6.</p>	<p>WŁADYSŁAW SZATKOWSKI Skład wędlin i mięsa LIPNO, Plac 11 Listopada 4.</p>
<p>SZLAMA DOBRZYŃSKI HANDEL WÓDEK LIPNO, Plac 11 listopada nr. 12</p>	<p>GUSTAW JANKE Skład wędlin i mięsa LIPNO, Plac 11 Listopada 6.</p>
<p>JÓZEF WERNEROWICZ SKLEP KOLONJALNY LIPNO, Plac 11 Listopada 4.</p>	<p>Skład farb, tapet i listew różne oleje samochodowe i smary J. DOBRZYŃSKI - LIPNO, Gdańska 15 Firma egzystuje od roku 1880.</p>
<p>JULJA SZAGUN SKLEP KOLONJALNY LIPNO, Plac 11 Listopada 2.</p>	<p>Kantor wymiany zagranicznych walut P. FERSZT - LIPNO, ul. Gdańska 7.</p>
<p>CH. RUSSAK Sprzedaż skór i przyborów szewskich LIPNO, Rapackiego 20.</p>	<p>ZAKŁAD PIEKARSKI LEON KOPCZYŃSKI LIPNO, UL. GDAŃSKA 25.</p>
<p>HURTOWNIA PIWA i WIN ORAZ FABRYKA WÓD GAZOWYCH i LEMONIADY p. f. „ZDRÓJ“ B. Ajzenberg i J. Domber - Lipno Plac Dekerta 14. (St. Rynek) Telefon nr. 11.</p>	<p>N. P. NAJBURG Zakład fryzjerski i sklep galanteryjny LIPNO, ul. Gdańska 19.</p>

